

UMEÅ UNIVERSITET

POLISIÄRT FÖRTROENDESKAPANDE ARBETE

Fallstudie på polisens arbete med medborgardialoger

Adam Nyström

Handledare: Niklas Eklund

Magisteruppsats i polisiärt arbete, 15 hp
Enheten för polisutbildning
Vårterminen 2023

Abstract

Swedish police implemented 2015 a nationwide model for increasing feelings of safety, preventing crime and building trust with the citizens: Citizen promises. The model combines community policing and problem-oriented policing by involving members of the local community and identifying local problems. The core idea is that cooperation between local communities and the police will increase the trust with so called “medborgardialoger” – dialogues with citizens. Research show that this type of police work can have positive effects on feelings of safety and trust to the police, if done in a proper way. By evaluating previous work with citizen dialogues, this study aims at identifying which factors for trust to the police are most important for people in a rural area in Sweden. Challenges such as distance and police presence are considered, and if a structured dialogue with citizens can be a way of gaining trust. The findings in this specific case indicates that the dialogues might not have the impact on citizens trust that Swedish police would hope for. The results suggest that police visibility, crime fighting, and local presence are much more important factors, and that dialogues can be seen primarily as a tool for maintaining trust, not creating it.

Innehållsförteckning

1.	Problemformulering	1
1.1.	Syfte	2
1.2.	Frågeställningar	2
2.	Bakgrund till fallstudien och den lokala kontexten	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Medborgardialoger i södra Lappland 2022	4
3.	Tidigare forskning	5
3.1.	Lokalt polisarbete	6
3.2.	Legitimitet och förtroende för polisen	6
4.	Teoretiskt ramverk	8
4.1.	Deliberativ demokrati	8
4.2.	Medborgardeltagande och medborgardialog	9
5.	Metod	10
5.1.	Fallet Åsele	10
5.2.	Urval i studien	11
5.3.	Analys av enskilda intervjuer	12
5.4.	Analys av medborgardialoger	13
5.5.	Kritisk reflektion	13
5.6.	Etiska överväganden	13
5.7.	Personuppgiftsbehandling	14
6.	Resultat	15
6.1.	Resultat av medborgardialogerna 2022	15
6.2.	Trygghet	16
6.3.	Medborgares erfarenheter av polisens medborgardialoger	17
6.4.	Hur medborgardialog påverkar förtroendet	18
7.	Analys av empiri	20
7.1.	Medborgardialoger som normalläge	20
7.2.	Medborgardialoger som en deliberativ process	22
8.	Diskussion	24
8.1.	Avslutande reflektion	25
9.	Förslag till framtida forskning	26
10.	Referenser	27
Bilaga 1	31	
Bilaga 2	32	

1. Problemformulering

Polisen är en representant för staten, en del av rättsväsendet och ska finnas över hela landet. Sverige är ett avlångt land och det finns stora utmaningar och hinder för att polisen kan finnas överallt. Långa avstånd och de tillgängliga polisiära resurserna som finns för att täcka stora geografiska ytor bidrar till problembilden kring polisens närvaro i glesbygd.

I samband med den stora omorganisationen 2015 införde Polismyndigheten medborgarlöften med syftet att öka tryggheten, samt att medborgarnas delaktighet i det brottsförebyggande arbetet skulle stärkas (Polisen, u.å.). En del i att uppnå detta är genom så kallade medborgardialoger. Enligt Polismyndigheten (2015, s.20) är syftet med dessa ”att ge en fördjupad bild av medborgarnas upplevelse av tryggheten i sin närmiljö, stärka relationen mellan medborgare och polis samt öka medborgarnas förtroende för polisen.” Polismyndighetens (2017) strategi för att bygga förtroende hos medborgarna ska ske genom möten. Förtroende ska byggas genom dialog med medborgarna och ett högt förtroende för polisen beskrivs som nödvändigt för att myndigheten ska lyckas i sitt uppdrag.

En medborgardialog är ett samtal mellan medborgare och tjänstemän i den offentliga sektorn med syftet att ge medborgarna inflytande och delaktighet i en beslutsprocess (Tahvilzadeh, 2015), som i samhällsvetenskaplig teoribildning benämns deliberativ demokrati. Medborgardialogerna blir således också begreppsligt intressanta, givet att några tydliga rekommendationer för framgång saknas rent teoretiskt.

För att människor ska vilja samarbeta med polis krävs det att polisen uppfattas som en legitim aktör. För att få legitimitet krävs ett aktivt involverande av medborgarna i polisarbetet (Van Damme et al., 2015; Mazerolle et al., 2013a). Utöver att involvera medborgare behöver polisen uppfattas som neutral i beslutsfattandet, ha ett respektfullt bemötande samt att medborgarna upplever att polisen är uppriktigt engagerad i beslutsprocessen. Samtliga dessa komponenter behöver finnas med, utöver en förtroendefull dialog (Mazerolle et al. 2013b).

Granskningen av medborgarlöften och medborgardialoger som gjordes ett antal år efter omorganisationen konstaterade att ”i stället för att vara en faktisk dialog mellan medborgaren och polisen eller kommunrepresentanten karaktäriserades dialogerna snarare av envägskommunikation, där medborgarnas bild av problemen inventerades.” (Horgby et al., 2018, s.9).

Polisens närvaro, särskilt i glesbygdsområden formar medborgarnas syn på polisen som en legitim aktör (Ceccato, 2016). Särskilt i norra Sverige är närheten till en polisstation mest begränsad och således även tillgängligheten och den service en polisstation kan erbjuda (Stassen & Ceccato, 2021). Det går att diskutera hur mycket polisen egentligen kan öka människors förtroende när man samtidigt inte kan erbjuda närvaro av polisiära resurser i den utsträckning människor har rätt att kräva. Det här riskerar att processen med att involvera medborgarna i dialog, medvetet eller omedvetet, sannolikt kan bidra till en falsk förespeglning om att medborgarna kan påverka polisarbetet. Det kan därmed också rimligen påverka förtroendet och medborgarnas uppfattning om polisens legitimitet i ett längre perspektiv.

När vi talar om glesbygd går det att argumentera för en annan sorts utsatthet än vad det gör i städernas förortsområden. Att polisen inte är närvarande i vissa områden och prioriteringen av polisiära resurser gör att grupper av människor riskerar att exkluderas genom att inte erbjudas samma utbud och tillgång till statens tjänster, vilket på sikt kan riskera att förtroendet för polisen urholkas i dessa områden.

Polisen har en central funktion inom rättsväsendet. Vad gäller förtroende för rättsväsendet som helhet är det enligt Nationella Trygghetsundersökningen (NTU 2019–2020) vanligast att

ha stort förtroende i Stockholm kommuns stadsdelsområden Norrmalm och Kungsholmen. Samtidigt är Åsele i Polisregion Nord den kommun i riket där det är minst vanligt att ha stort förtroende för rättsväsendet (Molin & Viberg, 2021). Intressant är att vissa mindre kommuner verkar ha en stor upplevd trygghet enligt NTU, samtidigt som de visar på lägre nivåer av förtroende till rättsväsendet. De är inte präglade av de problem som socialt utsatta områden med hög brottslighet och hög otrygghet upplever, men ändå finns där ett lägre förtroende till rättsväsendet.

Med utgångspunkt i dessa observationer genomfördes under våren 2022 ett antal medborgardialoger i Åsele i lokalpolisområde södra Lappland i Polisregion Nord. Frågor om brottslighetens påverkan på lokalsamhället diskuterades, men berörde även frågor kring förtroende och trygghet (Nyström, 2022a). Den här studien är en fallstudie som följer upp arbetet med de tidigare genomförda medborgardialogerna. Fokus i studien ligger på enskilda medborgares uppfattningar om polisens medborgardialoger, om deras syn på polisen som en legitim aktör och vad som skapar förtroende för polis i glesbygd.

1.1. Syfte

Uppsatsen strävar efter att fylla en kunskapslucka avseende polisiära medborgardialogers funktion i att öka förtroendet för polis i glesbygd i Sverige. Studiens specifika syfte är att studera medborgardialoger som fenomen och undersöka dess effekt i ett område som har låg tilltro till polisen. Studien tolkar medborgardialoger utifrån en teoretisk ansats och ska svara på frågeställningarna:

1.2. Frågeställningar

1. Vilka erfarenheter har boende i glesbygd av polisens medborgardialoger?
2. Hur påverkar sådana erfarenheter förtroendet för polisens arbete i glesbygd?

2. Bakgrund till fallstudien och den lokala kontexten

Avsnitt 2.1. beskriver framväxten av de medborgardialoger som används inom svensk polis idag. Nedan text syftar till att ge läsaren en kontextuell förståelse av de medborgardialoger som används av svensk polis sedan införandet 2015. Den här studien tar sin utgångspunkt i det tidigare arbete med medborgardialoger som gjorts i södra Lappland under 2022. Det tidigare arbetet beskrivs sammanfattat under avsnitt 2.2.

2.1. Bakgrund

Svensk polis har sedan omorganisationen 2015 implementerat s.k. medborgarlöften. Viktiga komponenter i medborgarlöften är samverkan, kommunikation samt problemorienterat polisarbete i kombination med grundtankarna från lokalt polisarbete. Medborgarlöften ska enligt polisen öka tryggheten och minska brottsligheten samt öka förtroendet för polis. Medborgarlöften innebär att kunskapen hos medborgare och medarbetare ska tas tillvara på ett bättre sätt och arbetet är medborgarnära. Det innebär att polisen tillsammans med medborgarna ska fokusera på vad de som bor och verkar i ett område upplever som problem och vad de tycker är viktigt att arbeta med, genom att utlova tidsatta och konkreta aktiviteter som tar utgångspunkt i en lokal lägesbild. I den lokala lägesbilden ingår att låta medborgarna medverka i arbetet genom medborgardialoger (Polismyndigheten, 2015). I Polismyndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet framgår att ”det brottsförebyggande arbetet bygger på dialog och samverkan med både medborgare och andra aktörer. Polisen är uppsökande och närvarande, både fysiskt och digitalt. Medborgardialog och medborgarlöften engagerar lokalsamhället i arbetet och bidrar till att stärka förtroendet för polisens arbete.” (Polismyndigheten, 2022, s. 6)

Medborgardialoger är enligt Polismyndighetens (2015) metodstöd obligatoriska för att möjliggöra framtagandet av medborgarlöften. Syftet är att ge en fördjupad bild av medborgarnas upplevelse av tryggheten i sin närmiljö, stärka relationen mellan medborgare och polis samt öka medborgarnas förtroende för polisen. Genom medborgardialoger ska polisen få information som kan tas tillvara i den lokala lägesbilden. Polisen ska bland annat genom dessa dialoger, i högre grad närvara i lokalsamhället och lyssna på vad medborgarna upplever som problem, det vill säga vad det är som oroar och gör dem otrygga. Enligt metodstödet är det inte de dagliga kontakterna till exempel via telefon, reception eller ingripande som avses med medborgardialog.

Dialogerna bygger på att medborgare görs delaktiga i processen och får möjlighet att göra sina röster hörda innan beslut fattas. För polisens del är det inte nytt att ha dialoger med medborgare, men medborgardialog innebär att medborgarnas ska göras delaktiga på ett annat sätt än tidigare (Sallander, 2016). Enligt Sallander är den svenska modellen och anpassningen av lokalt polisarbete speciell med tanke på sammansättningen av de strukturerade och systematiserade medarbetar- och medborgardialogerna. I det här sammanhanget behöver omorganisationen 2015 tas i beaktande. I det förslag till en ny polisorganisation som Polisorganisationskommittén (2013) lämnade ansågs det som angeläget att kraven på Polismyndigheten skulle stärkas när det gällde att ha ett nära förhållande till allmänheten. Polismyndigheten skulle enligt förslaget uppmärksamma och beakta krav och önskemål från boenden i närområdet. Polismyndigheten gavs en skyldighet att utveckla arbetsformer som bidrog till ett nära och gott förhållande till allmänheten, samt att ansvara för att vara tillgänglig och synlig.

I samband med införandet av polisens arbete med medborgarlöften drog Brottsförebyggande rådet slutsatsen att det fanns förutsättningar för att dialogerna, om rätt

utförda, kunde utgöra ett verktyg för att stärka tilliten och förtroendet mellan polis och medborgare. Problematiken var särskilt komplex i områden i städer och mellanstora städer med socioekonomiskt utanförskap. Framväxten av kriminella gäng hade bidragit till hög otrygghet och låg tillit och var en del av problembilden (Sallander, 2016).

Fasteori som av Brottsförebyggande rådet beskrivs som en strategi kan tillämpas vid långsiktiga samverkansprojekt mot brottslighet i utsatta områden där hög otrygghet och lågt förtroende till rättsväsendet är särskilt framträdande. Området ska gradvis förbättras genom att det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet delas upp i tre faser. De förbättrade relationerna mellan polis och medborgare ska bidra till arbetet kan ställa om till mer brottsförebyggande än brottsbekämpande verksamhet (Vesterhav & Korsell, 2016).

Det är bland annat detta som medborgarlöften delvis tar sin utgångspunkt i. Metodstödet för medborgarlöften beskriver att det i områden med hög social utsatthet och kriminalitet där otryggheten är hög och tilliten till polisen lägre krävs polisiära åtgärder för att återta ett område och förbättra de boendes förtroende för rättsväsendet innan medborgardialoger kan genomföras. Initiala åtgärder beskrivs som synligt repressivt polisarbete, ökad närvaro samt riktade åtgärder mot vad medborgarna beskriver som problem (Polismyndigheten, 2015).

I en granskning av det planlagda brottsförebyggande arbetet kritiserade polisen sig själva genom en rapport av Tillsynsenheten på Rikspolischefens kansli. Rapporten lyfte fram brister i upprättandet av kommunikationsplaner samt i kommunikationen av medborgarlöften. Rapporten konstaterade att brister i information och återkoppling till medborgare riskerade att resultatet av arbetet med medborgarlöften uteblev (Polismyndigheten, 2021).

Brås utvärdering av medborgarlöftesprocessen i fyra områden gjordes i form av en fallstudie. Studiens resultat kan inte sägas vara representativt för samtliga medborgarlöftesprocesser i Sverige, men kan ge vissa indikationer. Studien visade att medborgarnas bild av genomförda dialoger upplevdes som positiva av medborgarna och att dialogerna präglades av öppet och aktivt lyssnande samt respektfullt bemötande från polisen. Utvärderingen indikerade att graden av samtal under dialogerna också påverkade medborgarnas upplevelse av i vilken mån de kunde påverka polisens arbete. Det som fungerade mindre bra var att dialogerna karaktäriserades av envägskommunikation i stället för att vara en faktisk dialog mellan medborgarna och polisen och där medborgarnas bild av problemen snarare inventerades. De dialoger som präglades av tvåvägskommunikation, till exempel skolbesök upplevdes ge större möjligheter till samtal än de som deltog i dialog på offentlig plats. Ju mindre grupperna var desto större möjlighet fanns att fördjupa diskussionen. Polisuniformen upplevdes av poliserna själva skapa ojämlika maktförhållanden och flera medborgare som tillfrågades att delta, tackade nej när poliserna frågade dem. Vidare framgick det av utvärderingen att polisens medarbetare ofta inte förstod att medborgardialogerna utöver att bidra till lägesbilden, även syftade till att stärka relationerna mellan polisen och medborgarna samt öka medborgarnas förtroende för polisen. På vilket sätt som medborgarna kunde påverka polisarbetet var sällan tydligt och det framgick heller inte hur resultatet av dialogerna skulle omhändertas (Horgby et al., 2018).

2.2. Medborgardialoger i södra Lappland 2022

Polisregion nord är enligt Nationella Trygghetsundersökningen den tryggaste regionen med ett högt förtroende till rättsväsendet. Mindre kommuner i regionen upplever generellt och relativt sett små nivåer av otrygghet. Till exempel är Dorotea i Västerbotten en av de kommuner i riket där upplevelser av otrygghet är minst vanliga. Vad gäller förtroende för rättsväsendet är det enligt NTU (2019–2020) vanligast att ha stort förtroende i Umeå kommun inom polisregionen. Samtidigt är Doroteas grannkommun, Åsele, den kommun i riket där det är

minst vanligt att ha stort förtroende för rättsväsendet (Molin & Viberg, 2021). Det var utifrån dessa undersökningar samt polisens egna observationer från att arbeta i området som idén väcktes om att fördjupa kunskapen.

Under våren 2022 genomfördes 6 fokusgruppsintervjuer i Åsele kommun och Vilhelmina kommun med det dubbla syftet att också vara medborgardialog. I den genomförandeplan som arbetades fram innan dialogerna sattes ett antal kvalitetskriterier upp som utgick från Polismyndighetens (2015) metodstöd för medborgardialoger:

- Ämnen som tas upp för dialog ska medborgarna kunna påverka.
- Dialogen ska präglas av tvåvägskommunikation, ett öppet och aktivt lyssnande samt sträva efter jämlika maktförhållanden mellan polis, kommun och medborgare.
- Formen för medborgardialog är anpassad utifrån målgrupp och frågans art.
- Resultatet av dialogen återkopplas till medborgare, medarbetare och samverkanspartner.

Syftet med de fördjupade dialogerna var att ge en struktur till att även i framtiden genomföra medborgardialoger av polis i södra Lappland. Arbetet förväntades även generera mer kunskap om den lokala lägesbilden samt att möjliggöra att kommunikationen mellan polis och medborgare systematiserades och strukturerades på ett bättre sätt.

Målet med arbetet var att undersöka orsakerna till att tryggheten upplevdes som generellt hög, men tilliten till rättsväsendet lägre. Ett annat delmål var att genom dialogerna skapa tillit och öka förtroendet för polisen (Nyström, 2022b).

I den uppföljning som gjordes kort därefter konstaterades att de ämnen som togs upp var påverkansbara. Dialogen eftersträvade jämlika förhållanden, bland annat genom att poliserna bar civila kläder. Formen för medborgardialog skedde genom fokusgrupper och samtliga inbjudna var glesbygdabor. I varje fokusgrupp deltog olika antal personer, från tre till cirka tio personer. Resultatet skulle sedan återkopplas till medborgare genom de medborgarlöften som tecknades. (Nyström, 2022c).

Det gick inte av utvärderingen att fastställa att dialogerna faktiskt skapade tillit och förtroende till rättsväsendet. Även de inledande observationerna om att tryggheten i södra Lappland var hög men tilliten till rättsväsendet lägre behöver sättas in i ett sammanhang av att polisen närvaron i det undersökta området hade stärkts väsentligt på senare år. Dels hade den faktiska polisen närvaron ökat med satsningar på fler poliser, dels hade ett beredskapsavtal för tjänstgöring införts. Detta hade sannolikt lett till ett frigörande av fler resurser och en mer synlig polis (Nyström, 2022a).

Underlaget från medborgardialogerna användes sedan i de medborgarlöften som tecknades. Aktiviteter i löfterna syftade till att minska tobaksanvändning bland unga, förebyggande åtgärder mot bedrägerier, inbrott och våld i nära relation men även att genom trafikkontroller på olika platser i kommunen vara synlig (Personlig kommunikation, kommunpolis E. Karlsson 18 april 2023).

3. Tidigare forskning

Avsnittet beskriver tidigare forskning som är relevant för studien och dess huvudsakliga inriktningar. Den tidigare forskningen används som utgångspunkt och utgör ett analysverktyg och tolkning av resultatet tillsammans med det teoretiska ramverket som presenteras under avsnitt 4.

3.1. Lokalt polisarbete

Lokalt polisarbete innefattar de tre strategiska komponenterna decentralisation, medborgerligt engagemang och problemlösning. Polis och medborgare ska bygga relationer genom att arbeta mot gemensamma mål och genom att lösa problem tillsammans (Skogan, 2006). Aktiviteter inom ramen för lokalt polisarbete, som grannsamverkan, har i Storbritannien visat sig vara enklare att implementera i områden med låg brottslighet (Tilley, 2009). Att lokalsamhället och dess medborgare deltar är av vikt för polisarbetet då dessa är centrala aktörer i att identifiera lokala problem. Lokalsamhällen med stark social sammanhållning ses som bättre på att hantera problem som uppstår, än i samhällen där medborgarna är oengagerade och inte lutar på varandra (Forrest et al. 2005 refererad i Tilley, 2009).

Andra studier av lokalt polisarbete har visat att förtroendet till polisen stärks genom arbetsmetoden (Crowl, 2017). I en forskningsöversikt från USA dras slutsatsen att fördelarna med att engagera medborgarna i polisarbetet är att relationen mellan polis och medborgare stärks, men även uppfattningen om polisen förbättras. I sammanställningen gick det inte hitta några starka belegg för att lokalt polisarbete hade någon positiv effekt på att brottsligheten skulle minska, däremot kunde man se att känslan av trygghet visade på någorlunda positiva resultat (Myhill 2006). Historiskt sett har försök gjorts som liknar dagens modernare relationsskapande och lokala polisarbete. I USA i slutet av 60-talet användes olika former av samtal och dialog för att minska spänningar och motsättningar mellan polisen och olika grupper inom samhället genom s.k. ”Human Relations Training for Police and Community” vilket resulterade i att förståelsen mellan grupperna ökade och förbättrade relationer (Bell et al., 1969).

En central tanke med lokalt polisarbete är att det ska anpassas till den lokala kontexten. I USA har det gjorts flertalet utvärderingar som har visat sig svåra att göra på grund av att många polismyndigheter påstår sig arbeta enligt modellen, trots att de faktiskt inte gör det (Crowl, 2017). Det gör det också svårare att utvärdera, då olika polismyndigheter i olika länder sannolikt använder sig av en mängd strategier och metoder som alla går under benämningen lokalt polisarbete, särskilt de som arbetar med samverkan i lokalsamhället. Mycket av den forskning som finns kring lokalt polisarbete internationellt fokuserar på förutsättningarna i städerna. Den svenska litteraturen som går att hitta kring lokalt polisarbete i Sverige fokuserar till stor del kring problematik som finns i socialt utsatta områden.

En svårighet med att både implementera och utvärdera lokalt polisarbete är att förutsättningar för det lokala oftast ser annorlunda ut i städer och i landsbygdsnära områden. Ett sådant exempel är de större polisiära resurser som finns tillgängliga i städerna jämfört med andra områden. Det här får konsekvensen att utvärderingar av lokalt polisarbete inte kan göras på samma sätt i städer som i glesbygd då de lokala förutsättningarna behöver tas i beaktande (Connell et al., 2008).

3.2. Legitimitet och förtroende för polisen

I ett internationellt perspektiv visar Mazerolle et al. (2013a) i sin forskningsöversikt att det finns flera förutsättningar för att polis ska uppfattas som en legitim aktör. Förutom att det behövs en förtroendefull dialog måste det finnas ett eller flera drag av processuell rättvisa. Processuell rättvisa innebär att polisarbetet aktivt involverar medborgare så att de får komma till tals, att polisen kan uppfattas som neutral i sitt beslutsfattande, att polisen agerar respektfullt under mötet med medborgare, samt att polisens motiv uppfattas som trovärdiga.

Begreppet har även beskrivits som hur person uppfattar att denne behandlas i en beslutsprocess. Hur personen uppfattar den processuella rättvisan avgör sedan hur villig personen är att acceptera beslutet och samarbeta med polis.

I en annan studie av Mazerolle et al. (2013b) granskades särskilt försök från polisens sida att stärka legitimiteten genom dialog. Studiens resultat visade att det inte var dialogen i sig som skapade legitimitet, snarare att de organisatoriska formerna för dialog som polisen använde, till exempel lokalt polisarbete, informella kontakter eller grannsamverkan som innefattade just drag av processuell rättvisa som skapade förutsättningarna. I stället för att använda en särskild strategi för att stärka legitimitet genom dialog kan alla former av polisingripanden vara legitimitetsstärkande om de innehåller drag av processuell rättvisa som beskrivits ovan. En dialog i sig skapar därmed inte legitimitet, det är hur den utförs och används av poliserna som möter medborgarna som är det viktiga.

Resultatet i Van Dammes et al. (2015) analysstudie stärker detta argument och visar att människor i Sverige vill samarbeta med polisen när de uppfattar polisen som legitim. För att polisen ska uppfattas som legitim måste de agera rättssäkert och rättvist samt bemöta människor med respekt. En aspekt är att medborgare måste uppfatta att de delar samma normer och attityder som polisen. Polisens effektivitet i att bekämpa brott spelar även den in, men är inte lika viktig.

Kääriäinen (2008) argumenterar för att polisens arbete med att skapa förtroende i en nordisk kontext snarare handlar om medborgares generella uppfattning om staten och dess legitimitet, i vilken polisen är en del, än om polisens bemötande till medborgarna. Det är därmed andra faktorer som primärt påverkar medborgares förtroende till polisen, inte de kontaktskapande åtgärder som polisen gör.

Forskning från Storbritannien visade att polisens synlighet var en signifikant faktor för förtroende till polisen. Förtroendet visade sig vara högre där den synliga polisen också var högre. I studien konstaterades att endast en synlig polisen inte var tillräckligt, människor behövde även känna att de kunde lita på att polisen behandlade dem på ett rättvist sätt. Studiens slutsatser var att polisen kunde påverka medborgarnas kollektiva förmåga genom att dels vara synlig och närvarande, dels behandla människor med respekt genom att låta människor komma till tals och lyssna på vad de hade att säga (Yesberg et al., 2023).

Äldre studier om polisen och synlighet har visat att det har en starkare effekt på förtroendet till polisen än andra variabler inom lokalt polisarbete. Det visade sig bland annat ha starkare effekt på förtroendet än vad polisens kontaktskapande arbete hade (Hawdon et al., 2003).

Polisens närvaro påverkar medborgarnas förtroende, särskilt i glesbygdssområden men den påverkar också den upplevda tryggheten samt anmälningsbenägenheten. Om människor har lågt förtroende för polisen finns risken att de slutar att anmäla brott, som i fallet med lantbrukare i landsbygdssnära områden i Sverige (Ceccato, 2016). En isländsk studie visade att poliserna som arbetade i glesbygd fick arbeta särskilt mycket med sina kommunikativa förmågor för att lösa problem. Resultatet visade att de intervjuade poliserna ansåg att det kontaktskapande arbetet de utförde var av särskilt stor vikt för att få medborgarnas förtroende (Oddson et al., 2021).

Allt detta sammantaget innebär att det finns särskilda förutsättningar även för svensk polis i glesbygd, som kräver anpassning av arbetssättet, men också stora utmaningar kopplat till att skapa förtroende för polisens verksamhet i glesbygd.

4. Teoretiskt ramverk

Avsnittet beskriver det teoretiska ramverk jag valt för studien för att tolka det fenomen jag vill studera. Det teoretiska ramverket används som utgångspunkt och utgör ett analysverktyg och tolkning av resultatet tillsammans med den tidigare forskningen som presenteras under avsnitt 3.

4.1. Deliberativ demokrati

Filosofen Jürgen Habermas tänkande kring hur kunskap framställs, ligger till grund för teorin om deliberativ demokrati. Habermas filosofiska tänkande inspirerade många teorier om hur demokratier kan grunda sin legitimitet på förnuft och inte genom att dess maktinnehavare gör anspråk på sanningen genom sina egna åsikter. Genom att utgå från begreppet kommunikativt handlande anser Habermas att förnuft och rationalitet är nödvändiga komponenter i en demokratisk samhällsutveckling. Habermas menade att rationalitet skapas genom kommunikativ handling, eller samtal, där människors resonering i jämlika och icke tvingande miljöer kan bidra till att människor överkommer sina själviska motiv, vilket i sin tur bidrar till ömsesidig förståelse. Målet med deliberativ demokrati är att stärka medborgarnas deltagande i demokratin, samt stärka demokratin i stort genom politiskt deltagande och är ett hett teoretiskt samtalsämne inom akademien (Tahvilzadeh, 2015).

Deliberativ demokrati beskrivs inom litteraturen som en idealtyp över hur ett demokratiskt samtal bör ske och kan tolkas på olika sätt. Det är inte endast samtalet som är i fokus i teoribeskrivningen, men kan användas som utgångspunkt för att tolka dess innebörd.

Det råder ingen konsensus kring en tydlig definition för vad deliberativ demokrati är, men klart är att de deliberativa idealen skiljer sig från vanliga samtal (Tahvilzadeh, 2015). Det finns dock en viss samstämmighet kring hur begreppet bör tolkas och de mest grundläggande principerna handlar om att diskussionen som förs behöver ta hänsyn till alla synpunkter och att alla kommer till tals. Enligt det deliberativa idealet ska argumenten hos varje deltagare i en gruppdiskussion jämföras och olika intressen hos deltagarna avvägas för att sedan komma fram till konsensus om vad som är bäst för allmänheten (Pellizzoni, 2001). Andra inslag i begreppstolkningen handlar om att medborgare ska ges inflytande i beslutsprocessen och att medborgarna inte bara ska vara givare av information vid ett sådant samtal, utan även ge input till beslutsprocessen. Att medborgare ska kunna vara delaktiga i beslutsprocesser handlar även om att skapa förutsättningar för dem att göra så, till exempel genom skapandet av forum där medborgarna ges möjlighet att genom samtal dela med sig och jämföra erfarenheter (Leighninger, 2010). Fungs (2001) studie av polisreform mot lokalt polisarbete i Chicago på 00-talet visade att polisens möten med medborgarna skapade en form av självstyre, autonomi, genom en deliberativ process i vilken de tillsammans implementerade aktiviteter som syftade till att stärka tryggheten för samhället i stort.

Deliberation kan minska polarisation och extrema åsikter (Dryzek et al., 2019). Enligt Carson & Elstub (2022) kräver deliberation att deltagarna är väl informerade om ämnet som diskuteras, tar i beaktande andras perspektiv samt landar i en konsensus med gruppen om ”vad är vi rörande överens om?” Detta ska leda till en bättre form av politiskt deltagande med mer kunnig och välinformerad publik och således också bättre beslut. Det är medborgarnas direkta medverkan i beslutsprocessen som därmed skapar legitimitet för demokratin, men också stärker den. Till skillnad från andra liknande idealtyper för deliberation handlar det i deliberativ demokrati om små, representativa samtalsgrupper för en djupare deliberation.

Vissa kritiker menar dock att människor inte vill, eller kan delta i sådana beslutsprocesser. Antagandet om att människor inte vill delta i politiskt beslutsfattande visar sig inte stämma om medborgarna erbjuds en meningsfull deliberation och forskning visar att även om individer har svårt att resonera enskilt så kan de vara bra på att lösa problem i grupp genom att de erbjuds alternativa ståndpunkter. Forskningen kring deliberativ demokrati söker evidens på medborgarnas förmåga att delta i demokratisk dialog, inte till exempel deras vilja att svara på enkätfrågor som enskilda individer. Deliberativa inslag i demokratin saktar ned beslutsprocessen, men fördelen är att de kan generera smarta och hållbara lösningar på komplexa samhällsproblem (Dryzek et al., 2019).

Den deliberativa demokratimodellen kan som ovan beskrivits förstås på olika sätt och anta olika former. Deliberation kan användas inom många olika ämnesområden som till exempel samkönade äktenskap, abortfrågor eller grundlagsfrågor. Det finns olika former av deliberativa initiativ med fokus på samtalet och på medborgarna som deltagare i beslutsprocesser, där medborgardialog är ett sådant initiativ (Dryzek et al., 2019).

4.2. Medborgardeltagande och medborgardialog

Montin & Granberg (2021) delar in forskningen kring medborgardeltagande i två grova kategorier, ett optimistiskt perspektiv och ett kritiskt perspektiv. I det optimistiska perspektivet finns det flera argument för att hålla medborgardialog utöver ökat politiskt intresse: det främjar folkhälsan genom att människor tycks må bättre om de är delaktiga i sitt eget områdes utveckling, men det kan även främja integration genom ökad delaktighet i gemensamma angelägenheter. Det hävdas också att själva mötet mellan politiker, tjänstemän och medborgare kan vara en förtroendeskapande process genom tanken om det ”goda mötet” som kan skapa tillitsfulla relationer. Under 2010-talet blev det vanligare att medborgarna sågs som ”medskapare” kring problem där det rådde osäkerhet kring orsaker och lösningar på dessa problem, s.k. *wicked problems* inom forskningen. Medborgardialogens syfte har då varit en gemensam kunskapsbildningsprocess där medborgarnas upplevelser och erfarenheter kompletteras med tjänstemännens expertis. Det här innebär i praktiken att söka kunskap som annars förblir okänd och annars inte tas hänsyn till i beslutsprocessen. I detta perspektiv är det inte främst demokratiska värden som står i fokus, det handlar då i stället om medborgarnas förmåga att delta i problemlösningen och bidra till effektivare användning av resurser.

Kritiken mot deliberativt deltagande i form av medborgardialoger handlar om att dialogerna mest har ansetts vara symboliska åtgärder (Tahvilzadeh, 2015). Inom det kritiska perspektivet lyfter Montin & Granberg (2021) fram att utrymmet för inflytande kan variera, då medborgardialoger alltid sker i skuggan av den representativa demokratins institutioner. En aspekt i detta är hur medborgarna ges en given ram inom vilken endast vissa mål och problem kan hanteras. Både deltagare och de som genomför dialogen kan upptäcka att dialogens inramning starkt begränsar vad medborgarna egentligen kan ha inflytande över. Ytterligare en aspekt i detta är att medborgarna förväntas delta i dialogen och dela med sig av information för att legitimera arbetet hos de som genomför dialogen, men inte klaga och ifrågasätta för mycket.

Karlsson & Gilljam (2015) menar att kvalitativa medborgardialoger med ett representativt urval är ett bra sätt att stärka legitimiteten till de som utför dem. Det krävs dock att processerna inte blir symboliska och de dialoger som initieras också omhändertar resultatet på ett bra sätt. På samma sätt som vid folkomröstningar finns det bland de som deltar på medborgardialoger en förväntan om att deras medverkan ska tas på allvar. Om medborgarnas inspel inte tas på allvar, riskerar de att uppfattas som ett spel för galleriet och förtroendet kommer att minska.

Slutsatsen är att deltagarnas förtroende annars riskerar att gå förlorat och att det är bättre att inte genomföra några sådana initiativ alls, om resultatet inte kan omhändertas på ett bra sätt.

Enligt Tahvilzadeh (2015) har forskningen kritiserat de offentliga institutionernas motiv att skapa legitimitet, utan att skapa en tydlig och meningsfull roll för medborgarnas deltagande inom etablerade beslutsstrukturer, vilket i stället skapar besvikelse hos de som deltar och därmed riskerar skada legitimiteten. Kritiken mot medborgardialoger handlar om att de sällan ökar eller stärker medborgarnas inflytande över beslutsfattande. I praktiken ges medborgarna inget faktisk inflytande då beslut ofta redan är fattade och dialogerna är mer symboliska, än något annat.

5. Metod

Studiens karaktär gör den lämplig som fallstudie, men det innebär också att dess resultat inte kan ses som representativa för polisens medborgardialoger i andra delar av landet. En fallstudie är att föredra när man vill studera aktuella skeenden och dess tekniker bygger på att belägg för empiri insamlas genom direkt observation av de skeenden som studeras och sedan intervjuer med de personer som deltog. Fallstudien kommer till användning i olika situationer med syftet att bidra till den samlade kunskapen om individuella, gruppmissiga eller organisatoriska företeelser. Metoden är en vanlig forskningsstrategi inom sociologi och statsvetenskap och gör det möjligt att se och behålla helheten och meningsfullheten i verkliga händelse. En fallstudie kan svara på frågor som "hur" och "varför" en viss åtgärd lyckas, eller misslyckas. Fallstudiemetoden ska användas då man vill närma sig kontextuella betingelser och avgjort att fallet man väljer har stor betydelse och relevans för det man studerar (Yin, 2007). Enligt Yin bör varje fallstudie och analysenhet likna tidigare fall och på så sätt ge vägledning när det gäller definition av dessa. De flesta forskare vill jämföra sitt resultat mot tidigare forskning och därför ska inte definitionerna vara för speciella eller för tidsbundna. Genom detta förfarande kan tidigare litteratur ge vägledning när det gäller hur fallet ska definieras.

Den tekniska definitionen för en fallstudie är enligt Yin 1. Att fallstudien bygger på flera källor empiriskt material och att data från empirin löper samman på ett triangulerande sätt. 2. Att fallstudien nyttjar föregående teories hypoteser vid insamling och analys av data. Fallstudiens styrka ligger i att den kan hantera flera olika typer av empiriskt material och i det här fallet använder jag mig av fokusgruppsintervjuer samt enskilda intervjuer som empiriskt material. Den kritik som finns mot fallstudier handlar om den brist på stringens som de uppvisar. Kritikerna menar att forskare kan slarva och inte följa systematiska procedurer, eller anföra tvivelaktiga belägg som formats utifrån forskarens bias, något som Yin (2007) menar är missriktad kritik. Även om forskningsmetoden anses "mjuk" hävdar Yin att fallstudier kräver noggrant och hårt arbete utifrån en motiverad och kompetent forskarinsats.

5.1. Fallet Åsele

Medborgardialoger i medborgarlöften är en nationell verksamhet och koncept utifrån ett metodstöd, som polisen genomför i hela landet. I mitt fall väljer jag att göra ett nedslag i södra Lappland, mer specifikt Åsele för att undersöka erfarenheterna av polisens medborgardialoger i glesbygd. Fallet Åsele valdes med anledning av tidigare arbete med medborgardialoger och medborgarlöften som genomförts där. Det tidigare arbetet hade sin utgångspunkt i att

förtroendet till polisen var lägre i Åsele än på andra orter utifrån vad Nationella trygghetsundersökningen visade samt de egna observationer som gjorts i området.

Den här uppsatsen har en kvalitativ ansats med intervjuer och fokuserar på personer som bor i ett glesbygdsområde, samt deras erfarenheter och upplevelser av medborgardialog. Det finns inga självklara definitioner för glesbygd, men enligt till exempel Jordbruksverket är Åsele en mycket gles landsbygdskommun. Mycket gles landsbygdskommun definieras som ”kommuner med hela befolkningen i glest befolkade områden och med minst 90 minuters genomsnittlig resväg till en ort med minst 50 000 invånare.” (Jordbruksverket, 2022). I slutet av 2022 bodde 2782 personer i Åsele. Andel bebyggd och anlagd mark är 1,1 % i Åsele kommun, att jämföra med Umeå kommun i samma län (Västerbottens län) som ligger på 4,7 % anlagd och bebyggd mark och har en befolkning på 132 235 personer (SCB, 2023). Landarealen i Åsele kommun är 4 223 kvkm (SCB, 2019).

Eftersom arbetet med medborgardialoger gjordes cirka ett år tidigare än själva uppsatsen använder jag empiri dels från fokusgruppsintervjuerna (medborgardialogerna) dels de enskilda intervjuerna för den här studien. Fortsättningsvis kommer jag att benämna de tidigare fokusgruppintervjuerna som medborgardialoger. Under det tidigare arbetet med medborgardialoger deltog ca 40 personer. De var alla uppdelade utifrån någon egenskap i form av geografisk tillhörighet eller ålder (boendes i tätort, boendes utanför tätort, skolorngdomar, pensionärer, företagare) och resultatet redovisades i en opublicerad rapport (Nyström 2022a). Resultatet av medborgardialogerna användes senare som underlag i medborgarlöftena tillsammans med flera andra källor till information (Personlig kommunikation, kommunpolis E. Karlsson 18 april 2023). Tidsmässigt är insamlandet av studiens empiri avgränsad från maj 2022 till mars 2023. Medborgardialogen definieras i den här studien utifrån beskrivningen av medborgardialoger som görs under avsnittet 2.2. *Medborgardialoger i södra Lappland 2022*.

5.2. Urval i studien

Det är av vikt att jag definierar det jag vill undersöka (generell definition) i en fallstudie som en analysenhet. Val av lämplig analysenhet görs lämpligen i samband med att de initiala forskningsfrågorna specificeras och behöver avgränsas förutom i en generell definition även genom konkreta tidsgränser (Yin, 2007). Analysenhetens avgränsning gör jag genom att välja ut respondenter utifrån på förhand bestämda kategorier enligt tabell 1. Tabellen representerar olika målgrupper inom kommunen som på förhand har valts ut för att kunna sträva mot representativitet. Hänsyn togs till kön, ålder och utländsk bakgrund, samt var i kommunen man var boende. Medborgardialogerna indelades på ett sätt som skulle göra dem någorlunda representativa för boende i Åsele kommun, inte bara i centralorten. Även i Vilhelmina kommun genomfördes en medborgardialog, men för den här studien fanns inga respondenter med från nämnda kommun. Det första urvalet till medborgardialogerna 2022 skedde redan under planeringsfasen för genomförandet av dessa och utfördes av mig själv i samråd med en kommunal handläggare i Åsele med god lokalkännedom. Det är utifrån den indelningen som respondenterna till den här studien valdes ut.

Det är erfarenheterna av medborgardialoger som jag vill studera och som är i fokus för uppsatsen. För att göra det behöver jag gå mer in på djupet hos deltagarna och deras upplevelser av dialogerna. Ett lämpligt antal deltagare bedömdes vara ca tio, det vill säga en till två personer från varje tidigare genomförd medborgardialog. Urvalet av respondenter skedde slumpmässigt. Tio personer från fem av sex tidigare medborgardialoger blev tillfrågade varav åtta personer ställde upp. Intervjuerna har hållits fysiskt på plats utom en intervju som

gjordes över telefon. Jag valde medvetet bort gruppen med ungdomar av praktiska skäl då samtliga deltagare var under 18 år.

I det här fallet har jag ett representationsproblem genom att mina tänka deltagare i studien redan har deltagit i medborgardialogerna. Det gör att de personer jag kan välja ut för studien är begränsat och det innebär att jag har ett ändamålstyrt urval. Ett målstyrt, eller ändamålstyrt urval är ett slags icke-sannolikhetsbaserat urval och deltagare väljs ut på ett strategiskt sätt som är relevant för forskningsfrågan (Bryman, 2018). Respondenterna för den här studien refereras som R1 (respondent 1) R2 och så vidare. Respondenterna är indelade enligt tabell 1:

Respondenter enskilda intervjuer	Kategori
R1 & R6	Företagare
R2 & R8	Boende utanför tätort
R3 & R7	Boende tätort
R4 & R5	Pensionärer

Tabell 1. Lista över respondenter.

5.3. Analys av enskilda intervjuer

Vid uppsatsens början utformades först en problemformulering som sedan diskuterades med handledare. Efter diskussion landade vi i två teman som var intressanta för studien: polisiär närvaro och legitimitet. Dessa två teman låg sedan till grund för utformandet av intervjuguiden och de frågor jag ville ställa till deltagarna (se bilaga 2). Den inledande litteraturstudien har gjorts med hjälp av Umeå universitetsbibliotek samt dess digitala söktjänster.

De enskilda intervjuerna har transkriberats och en tematisk analys genomförts. En tematisk analys gör att jag kan knyta deltagarnas upplevelser kring ett teoretiskt resonemang. En sådan analys kan genomföras genom att använda sig av en matrisbaserad metod för att sammanställa data och på så sätt identifiera teman i intervjuerna (Bryman, 2018). För att analysera mina intervjuresultat har jag utgått från ett analyschema (se tabell 2). Analyschemat är uppbyggt utifrån de teman som initialt mejslats fram, samt den relaterade forskningen med det teoretiska ramverket. För att öka den vetenskapliga och statsvetenskapliga relevansen har jag använt mig av deliberativ demokrati som jag bedömer som relevant teori och som ett sätt att tolka det jag vill studera. Deliberativ demokrati är ett något brett begrepp och jag har lyft ut de delar jag anser vara relevanta för den här studien, med fokus på samtalet och medborgardialog som deliberativt verktyg och hur det kan skapa legitimitet. Utifrån den teoretiska förståelsen har jag sedan kopplat resonemang mot det jag får fram i min analys. I analysen utgår jag från forskningsfrågan kring hur medborgarnas erfarenheter kan tolkas. Jag läser igenom texterna flera gånger och undersöker ett tema åt gången och letar nyckelord och meningar i empirin. När jag sedan gör den tematiska analysen får jag struktur genom att jag ställer mig frågan vad i undertemat finns det som bidrar till huvudtemat?

Analyschemat i tabell 2 omfattar endast de enskilda intervjuerna.

Tema	Närvaro	Legitimitet
Undertema	Synlig polis.	Grundläggande förtroende till staten.
Undertema	Riktat polisarbete (Brottsbekämpning, rutinkontroll m.m.).	Relationsskapande arbete.

Undertema	Dialog som ett medel för att skapa närvaro.	Dialoger som förtroendeskapande. (Deltagande och inflytande i beslutsprocesser.)
-----------	---	--

Tabell 2. Analyschema

5.4. Analys av medborgardialoger

I den tidigare analysen av medborgardialogerna arbetade jag på ett liknande, men mindre strukturerat sätt genom färgkodning för att synliggöra teman. Resultatet av analysen sammanställdes sedan utifrån de färgkodade delarna jag upplevde som relevant och kopplade till frågeställningarna. Frågeställningarna var kopplade till två teman: (1) *Tillit och trygghet samt* (2) *Medborgerligt engagemang* (se bilaga 1). Vid tiden för genomförandet av medborgardialogerna fanns ännu ingen konkret plan att utvärdera arbetet, varför vissa begrepp i det tidigare materialet som jag använder inte är konsekventa eller definierade i den här studien.

5.5. Kritisk reflektion

Den kritik som finns mot kvalitativ forskning generellt och semi-strukturerade intervjuer med ett litet antal personer specifikt, är att det är omöjligt att generalisera resultaten till andra miljöer (Bryman, 2018). Här är dock inte syftet specifikt att generalisera resultaten till andra miljöer, utan att studera om det fungerar i just den här miljön. Man kan då resonera kring hur relevant forskningen blir för den stora publiken. Jag vill dock argumentera för att resultaten ska kunna intressera lokapolisområden som har en liknande organisatorisk struktur och geografi som södra Lappland, även om det inte går att säga att det ens är representativt för glesbygd.

När det gäller studiens trovärdighet är de risker jag ser med uppsatsen, att om den ska vara en slags utvärdering av ett tidigare arbete, är det därför inte helt oproblematisk att jag till viss del kommer att utvärdera mig själv. Jag är den som till stor del genomfört de tidigare medborgardialogerna och det är således inte en extern utvärdering. Det är inte själva utvärderingen som jag ser som problematisk, det är min eventuella bias. Jag behöver ställa mig själv frågor som ”vill jag att arbetet (medborgardialogerna) ska vara framgångsrikt och påverkar det då resultatet i studien (uppsatsen)?” Jag är dock av åsikten att det intressanta här är medborgarnas uppfattning om polisens arbete, det är inte mig själv personligen jag utvärderar. Eftersom det är medborgarnas uppfattning kan jag närma mig detta på ett vetenskapligt sätt genom att följa de regler och förhållningssätt om objektivitet som finns inom forskningen.

5.6. Etiska överväganden

Studien fokuserar på människors erfarenheter av polisens medborgardialoger i glesbygd och vad som skapar förtroende för polisen. Jag kan inte se att det finns moraliska och tunga etiska avvägningar att göra i samband med studien. Ett hypotetiskt problem som jag funderat på är om det på lång sikt finns en risk att det skapas en uppfattning hos enskilda medborgare och kommuner, om att en utveckling av polisens medborgardialoger ska ersätta ”vanligt” polisarbete och polisens närvaro. För själva studien bedömer jag inte att det är ett aktuellt problem då studien endast fokuserar på upplevelsen av polisens arbete. Oaktat blir det viktigt att kommunicera, både de som deltar, och polis och kommuner lokalt, vad syftet med studien är.

Något samtycke eller godkännande från andra myndigheter anser jag mig inte behöva inhämta med anledning av att det är en fortsättning av eget arbete tillsammans med tidigare nämnda myndigheter. Den här delen av arbetet (magisteruppsatsen) ska ses som en fristående del som inte påverkar dessa myndigheters arbete på något sätt i det här skedet.

Jag har själv tidigare arbetat inom lokalpolisområdet och det blir därför viktigt att sträva mot objektivitet. Forskarens ansvar gentemot forskningen kallas forskareetik. Frågor om forskarens olika roller hör hit, men här kan det vara värt att även nämna begreppet vetenskaplig oredlighet. Vetenskapsrådet definition av vetenskaplig oredlighet som är formulerad av Forsman (2007) lyder: "Vetenskaplig oredlighet innebär handlingar eller underlåtelser i samband med forskning, vilka – medvetet eller av oaktsamhet – leder till falska eller förvrängda resultat eller ger vilseledande uppgifter om en persons insats i forskningen" (Vetenskapsrådet, 2017, s.64). Finns det en risk i att jag vill att resultaten ska peka i en viss riktning och dra förutbestämda slutsatser? Jag behöver ställa mig utanför det jag observerar och på så sätt sträva mot objektivitet i det jag gör. Genom att anamma en modern kunskapssyn och ett vetenskapligt förhållningssätt ger det mig förutsättningar att vid behov ompröva mina egna antaganden och förutfattade meningar genom de resultat som studien kan tänkas visa.

5.7. Personuppgiftsbehandling

Enligt Bryman (2018) är informationskrav, samtycke och konfidentialitet viktiga etiska komponenter att ta hänsyn till. Men det är inte bara de etiska aspekterna som är av vikt här, det är även hur jag förhåller mig till det faktiska regelverk som finns. För de personer som fungerat som respondenter i studien har jag behövt hantera personuppgifter. Personuppgifter är allt som direkt eller indirekt kan knytas till en fysisk person (Vetenskapsrådet, 2017). De personuppgifter jag behandlat i min studie är namn och telefonnummer. Vissa respondenter har uppgett adress i samband med genomförandet av intervjuerna, men dessa har endast behandlats utifrån om de är boende i tätort eller inte. När personuppgifter behandlas behöver ett antal regelverk följas. Behandling av personuppgifter regleras i personuppgiftslagen (SFS 1998:204), vilket innebär att en behandling av personuppgifter måste ha stöd antingen i personuppgiftslagen, eller i annan lag eller förordning som reglerar behandlingen (Vetenskapsrådet, 2017). Den av EU beslutade allmänna dataskyddsförordningen (EU 2016/679) är av särskild betydelse när det gäller behandling av personuppgifter för forskningsändamål. För att kunna hantera personuppgifter behöver jag en rättslig grund. En rättslig grund är att ge samtycke till personuppgiftsbehandlingen. För att samtycke ska vara giltigt krävs att samtycket har getts frivilligt, att samtycke går att återkalla och att det ges med en aktiv handling. Det ställs även krav på jämlika maktförhållanden och att den tilltänkta respondenten förstår vad det innebär (Integritetsskyddsmyndigheten, 2022).

Samtycket har jag klargjort innan intervjuerna och i samband med att intervjuerna genomfördes. De som har deltagit i studien har försäkrats om anonymitet. Anonymitet kan uppnås genom att insamlingen av material görs utan att individernas identitet antecknas (Vetenskapsrådet, 2017). I detta fall har dock identiteten på flera av deltagarna nedtecknats, men inte mer information än nödvändigt för genomförandet av intervjun.

Konfidentialitet är en annan vital del som behöver beröras. Konfidentialitet innebär en förpliktelse att inte sprida uppgifter man fått i förtroende, och innebär skydd mot att obehöriga tar del av uppgifterna (Vetenskapsrådet, 2017). I samband med intervjuerna gav jag information vad gäller samtycket och anonymitet men även konfidentialitet och hur dessa uppgifter kommer att behandlas. Vid tiden för intervjun påminde jag respondenterna om förutsättningarna för deltagande, samt kraven som ställs på hantering av personuppgifter.

Efter att intervjuerna genomförts transkriberades de från inspelat material till text. De inspelade intervjuerna har sedan raderats efter att de transkriberats till text.

6. Resultat

Resultatdelen redovisar empiri både från medborgardialogerna 2022 samt uppföljningen av dialogerna, i form av enskilda intervjuer. Trygghet är ett något trubbigt begrepp som inte kommer studeras närmare i den här studien, men ett kortare avsnitt har inkluderats i resultatdelen. Trygghet var ett begrepp som närmare undersöktes under medborgardialogerna våren 2022 och det är av den anledningen något som hela tiden blir återkommande i svaren från respondenterna under de enskilda intervjuerna. Trygghet har dock relevans för andra begrepp som jag rör mig närmare i analysen och av den anledningen väljer jag att inkludera det i aktuellt avsnitt.

6.1. Resultat av medborgardialogerna 2022

Aktuellt avsnitt är en sammanställning av resultatet som gjordes i samband med medborgardialogerna i Åsele 2022.

Den sociala sammanhållningen, att alla känner alla, lyftes fram som en faktor för trygghet. Träffpunkter för sociala sammanhang, samhällsservice och mer övergripande frågor, som ett arbete att gå till, beskrevs som faktorer för trygghet, snarare än polisen. Frånvaron av grov (synlig) brottslighet lyftes också fram, men inte på ett tydligt sätt som de tidigare beskrivna faktorerna (Nyström, 2022a).

De flesta deltagarna ansåg att polisen syntes betydligt mer nu, än tidigare. Det som framkom av samtalen var att när en polisbil var synlig skapade det känslor av trygghet. Sett ur ett glesbygdsperspektiv lyfte flera deltagare fram att när polis inte finns på orten skapar det otrygghet i stället när en polisbil visar sig och gör att man börjar undra vad som hänt. För att polis ska kunna skapa trygghet krävs det därmed en etablerad närvaro och kontinuitet, det vill säga poliser stationerade på orten. En polisstation och patrullerande polisbilar skapade mer än bara trygghet, det gav också möjlighet till att göra olika administrativa ärenden kopplat till polisen. (Nyström, 2022a).

Det fanns enligt deltagarna ett förtroende till Polisen i Åsele och Vilhelmina. Diskussionerna handlade till stor del om att människor litar på att polisen gör sitt jobb, men de lever samtidigt i verkligheten att det kan ta väldigt lång tid för polisen att komma. Det ställdes inga krav på att polisen skulle finnas i alla samhällen och byar. Bland gruppen med personer boende utanför tätort fanns en acceptans för deras val att bosätta sig där de bodde. Det var deras val och några krav på samhället ansåg de inte att de kunde ställa, men det fanns också en förväntan om att polisen skulle komma om de faktiskt behövde dem. Några snabba uttryckningstider fanns det inga illusioner om, utan en annan slags mental beredskap om att klara sig själv tills polisen faktiskt kunde komma på plats (Nyström, 2022a).

När frågor ställdes om vad polisen kunde göra för öka tryggheten och minska brottsligheten var det slående hur få åtgärder som hade polisiär koppling. För att öka tryggheten nämndes träffpunkter för att skapa sociala sammanhang, som en sådan åtgärd. Vid en väg i en av byarna upplevdes hastigheten som mycket hög. De åtgärder som diskuterades handlade om kameror och nya cykel – och vägbanor. Även om det fanns frågor om vilka lokala brottsproblem som fanns (snatterier, stölder skadegörelse, trafik och narkotika) ansåg inte deltagarna att det främst var polisens uppgift att komma till rätta med problemen (Nyström, 2022a).

Alla grupper som deltog i medborgardialogerna fick frågan vad de tyckte att polisen borde prioritera och samtliga lyfte att polisen borde arbeta än mer relationsskapande och kontaktskapande. Det många ville var att polisen prioriterade mer att vara ute i skolorna och träffa barn och ungdomar för att bygga relationer. Även om tryggheten sades öka då man bara såg en polisbil, fanns det ändå en önskan om att få prata med en polis. Polisen ska, enligt de intervjuade, också visa sig och prata med människor, då kontaktskapande upplevdes som mycket viktigt. Att ha någon att prata med och att bli lyssnad på uppgavs vara en faktor för ökat förtroende. Deltagarna uppskattade att polisen uppmärksammat dem att göra sin röst hörd och att få vara delaktiga i dialoger (Nyström, 2022a).

6.2. Trygghet

Glesbygd karaktäriseras inte av den synliga grova brottsligheten på ett sätt som socialt utsatta områden gör. Respondenterna beskriver heller inga större brottsproblem som de upplever i sin vardag, annat än enskilda händelser och situationer som gjort dem otrygga. Respondenterna som deltagit i studien upplever förutom avsaknad av grövre synlig brottslighet en relativ trygghet som formas av omgivningen de bor i, en polisiär närvaro som stärker den trygghetskänslan, samt förtroendet till polisen.

Från tidigare medborgardialoger våren 2022 beskrevs att polisen inte är en primär faktor för trygghet. Deltagarna ombads under de enskilda intervjuerna att utveckla mer kring detta. R3 säger ”jag behöver ju inte gå på ett sådant möte för att det ska kännas tryggt för mig. Det skulle inte göra någon skillnad för mig.” R8 anser att ”trygghet finns varken polisen finns eller inte. Det handlar mer om vår livsmiljö.” Temat är återkommande i flera av intervjuerna. På direkta frågor om vad som skapar trygghet svarar de flesta att det är den relationsmässiga närheten till människor, igenkännanden och frånvaron av okända element som skapar trygghet.

”Ja men dels är det väl att man känner de flesta. Och genom jobbet jag haft känner man ju barn föräldrar mor och farföräldrar. Går man på ica eller vilken affär som helst är man bekant. Man har mycket goda vänner, kontakter, det är en trygghet. Att man har familj, barn, barnbarn och vänner. Tycker jag är en trygghet också.”
(R5)

”...det är ett litet samhälle och man känner många människor och jag menar skulle man råka ut för nånting om man så säg ute, de flesta, man känner ju varandra och folk agerar ju om det är något. Man skulle nästan kunna gå till vem som helst och knacka på om det var något så. Det tror jag bidrar till att man känner sig trygg”
(R4).

I medborgardialogerna från våren 2022 ställdes det från deltagarna inga krav på att polisen snabbt ska kunna komma när man behöver dem. Det fanns en slags acceptans för detta hos respondenterna genom deras val att bosätta sig på glesbygd och vad det innebär. En konsekvens av detta blir en slags förskjutning av vad som är en rimlig tid för polisen att kunna rycka ut. I de enskilda intervjuerna beskriver en respondent en akut situation som uppstod, där de blev tvungna att ringa polisen vilka det tog 45 minuter för att komma fram (R2). Respondenten beskriver det som att det ”gick ganska snabbt”.

Det finns även en förståelse för att prioriteringar behöver göras inom polisen. När det sprängs och skjuts i förortsområden i de större städerna visar respondenterna en förståelse för

att den grova brottsligheten och brottsbekämpningen har något slags företrädare framför närvaro i glesbygd, som saknar den typen av brottslighet. Samtidigt är det återkommande i svaren att polisnärvaron skapar en normalitet i vardagen och den fyller ett behov.

”Ja jo men lite känns det väl som att... men det är väl en del i den här trygghetsdelen i att veta att det finns någon här. Men så förstår man ju på såna här små orter att det är svårt kanske att ha poliser på alla små orter så. Men det är klart att det är en del av tryggheten att veta att det finns nån nära OM det skulle hända någonting.” (R6).

6.3. Medborgares erfarenheter av polisens medborgardialoger

Respondenterna i den här studien upplevde medborgardialogerna främst som något positivt. Samtliga som deltog upplevde att de blev respekterade och lyssnade på, samt att de fick säga vad de ville säga. Cirka ett år hade gått mellan medborgardialogerna och uppföljningen med de enskilda intervjuerna. Av intervjuerna framgår att alla inte förstod syftet med medborgardialogerna, eller ens kom ihåg vad som diskuterades. Några av respondenterna kunde redogöra för och förstå det övergripande syftet med dialogerna, medan andra på ett bra sätt kunde redogöra för vad som sades. Det fysiska mötet var att föredra för vissa, medan andra hellre skulle fylla i en enkät för att få göra sin röst hörd. Någon tydlig slutsats gick det inte att dra av detta, vad som ansågs vara det bättre alternativet då det verkade handla mer om personliga preferenser.

Samtliga respondenter i den här studien upplevde inte att polisuniformen hade någon särskilt stor betydelse för samtalsformen, eller för respondenternas vilja till att prata med polisen. Av svaren framgår däremot att den synliga polisuniformen eller polisbilen är en viktig markör för upplevelsen av en närvarande polis i samhället, på ett mer generellt plan.

”Utöver en polisiär närvaro på orten att man ser bilar o folk uniformerade människor o man ser civilbilar o man hör talas om att de är mycket ute å sånt, det är det absolut viktigaste. Sen de här mötena o träffarna de är väldigt viktiga för att man ska se att, ja men jag vill ju se att polisen bryr sig, jag vill se att polisen lägger ned tid på suga åt sig information från företagare pensionärer kommun, medborgare o småbarnsföräldrar o alltihopa för att jobba bättre och effektivare o vara mer lyhörd o se vad som händer i samhället.” (R1).

Det öppna samtalsklimatet under dialogerna bidrog till att deltagarna ansåg att de fick säga vad de ville, men även att de kunde framföra saker som de upplevde som problem. Förtroendet som redan fanns för polis var anledningen till att deltagarna dels valde att komma dit från första början, dels att de under samtalen kunde öppna upp sig. En intressant aspekt som också lyftes fram var att man behöver tänka på vad man säger under ett sådant möte och att en del frågor som bör komma upp under ett sådant möte kanske inte gör det, med anledningen av ortens litenhet.

”Inte för att jag är rädd att framföra någon slags kritik men det är ju som känsligt i ett litet samhälle där alla känner varann.” (R4)

Av intervjusvaren i den här studien framträder en bild av det finns en förhoppning om att kunna påverka polisarbetet genom att delta på den här typen av medborgardialoger. Hur den

faktiska påverkan ska ske är dock inte tydlig för respondenterna med ord som ”hoppas” och ”tror” att polisen förvaltar resultatet av medborgardialogerna på ett bra sätt. Svaren ger en bild av att det är oklart vad och hur mycket de kan påverka, men det faktum att de kan göra det är en möjlighet.

”Ja men asså får vi inte får säga vad vi tycker kommer vi aldrig ha någon chans att kunna påverka heller. Så resonerar jag. För skulle inte polisen ha såna där träffar med oss som bor här, så skulle vi inte kunna påverka nånting överhuvudtaget. Nu finns det ju en chans med att vi kan påverka nånting i alla fall med att ha såna där gruppträffar.” (R3).

Kopplingen mellan medborgardialogen och medborgarlöften upplevdes inte som tydlig. Medborgarlöften verkade ha en tämligen begränsad inverkan på hur medborgarna såg på polisens arbete. Nästan ingen av deltagarna kände till medborgarlöftets innehåll och majoriteten visste inte ens vad ett medborgarlöfte var. Detta bör sättas in i sammanhanget av att personerna som deltog också var de som intresserade sig för frågor som rör lokala brottsproblem och trots detta var det inte tydligt vad medborgarlöften var för dem. Det var inte heller tydligt för deltagarna att de själva hade bidragit till aktiviteterna i medborgarlöftena genom att delta i medborgardialogerna. Endast en av respondenterna kunde göra en direkt koppling mellan medborgardialogerna och aktuella medborgarlöften.

6.4. Hur medborgardialog påverkar förtroendet

Dialog, menar en deltagare, kan vara en inkörsport till förtroende (R8), men att det krävs något mer. Närvaro genom synlighet och relationsskapande aktiviteter är ett begrepp som är återkommande i intervju svaren. Förtroende, menar respondenterna, skapas genom först och främst synlighet, det vill säga att polisen är närvarande, men även polisernas relationsskapande med medborgare. Relationsskapande aktiviteter beskrivs som att polisen pratar med ungdomar, besöker skidbacken eller ett disco och att det skapar en känsla av normalitet och att polisen finns, utan att något behöver ha hänt.

Vad polisen gör i Åsele är inte tydligt för respondenterna. Trafikövervakning, span på vissa adresser och ”kontroller” är återkommande i svaren, men någon verklig insikt verkar inte finnas. Det beskrivs inte heller som någon viktig kunskap och många lutar sig snarare tillbaka på att de litar på att personerna bakom uniformen har fått adekvat utbildning och att de är lämpliga att bära den. Att polisen utför ”kontroller” är enligt många något som skapar synlighet och en känsla av att polisen är närvarande. Det brottsbekämpande uppdraget som polisen har beskrivs som primärt och anses stå högst upp på prioritetslistan över vad polisen bör göra.

Samtliga respondenter uppgav att de har ett redan befintligt förtroende för polisen, varför de också väljer att komma på en sådan dialog (R1-R8). Förtroendet handlar till stor del om att polisen är mer närvarande och synlig i samhället nu än tidigare. Respondenterna ger samstämmiga svar om att polisen hade en sämre närvaro förut, men att det idag är bättre. På fråga om förtroendet hade varit lägre om polisen inte haft den närvaron som finns nu svarar en av respondenterna ”Ja, det skulle jag ha. För då skulle jag känna att...vafan ska vi betala skatt för?” (R1). Av intervjuerna framgår på olika sätt att närvaro och synlighet spelar roll för förtroendet, om än inte lika tydligt i alla svar som ovan citat.

Vidare visar resultatet att polisens närvaro på orten i det närmaste är en förutsättning för att medborgardialog ska kunna hållas på ett kvalitetsmässigt sätt. Uppfattningen hos respondenterna är att dialogerna endast är en del i polisens ökade närvaro och inte ett koncept i sig. Inställningen hos respondenterna är att om polisen inte varit synlig på det sättet de är

idag, hade det påverkat utfallet av dialogerna och de hade i stället klagat och gnällt på att polisen inte är synlig eller närvarande.

Medborgardialogerna anses även kunna utgöra en stomme i vad som borde vara den polisiära närvaron och anses också bidra till att upprätthålla förtroendet. Polisen behöver vara en del av samhället och på så sätt skapa ett normalläge och normalisera polisens närvaro. Normalläget beskrivs som att polisen både är synlig och har medborgardialoger för att visa att man lyssnar på de som bor där.

"...just bara känslan att de finns att de är en del samhället att de kommer dit o bara pratar, det tror jag ger en... det avdramatiserar det gör det mer naturligt att polisen ska vara en del av samhället och att det ska vara lätt att få tag i polisen för att syns dom så finns dom." (R7).

Bemötande och identifikation med polis upplevs som faktorer som påverkar. För respondenterna är det tydligt att de helst vill ha ett ansikte på poliserna som arbetar på orten. Några aspekter i detta är att medborgare även måste uppfatta att de delar samma normer och attityder som polisen.

"En norrlänning vill ju inte ha en polis som kommer och pratar på Stockholmsdialekt och är dryg, då berättar man ju ingenting" (R1).

Lokalkännedomen hos poliserna och att poliserna är kända i samhället spelar roll för förtroendet, men behöver ses i sin större kontext än bara medborgardialoger. R4 beskriver en händelse där poliser som inte är stationerade på orten löser en uppgift utan att kommunicera med den gripnes familjemedlemmar vilket slutar i oro och frågetecken för en barnfamilj. R5 beskriver en händelse med olyckliga omständigheter för många år sedan med en familjemedlem som fick ett dåligt bemötande av poliser som inte var stationerade på orten, vilket resulterade i ledsna barn och arga föräldrar. Respondenten beskriver att det hade gjort skillnad om polisen varit lokal och haft kännedom om personen i fråga för att kunna lösa situationen på ett annat sätt. Det här kan tolkas som att den lokala förankringen och lokalkännedomen hos polisen är ytterligare en faktor för att skapa förtroende.

Ett ämne som tas upp under intervjuerna är hur resultatet i intervjuerna förvaltas. Respondenterna beskriver att medborgardialogerna är bra, men än viktigare är att något händer efter mötet och att det märks. När det gäller genomförandet av själva medborgardialogerna är det inte lika viktigt med att behöva känna igen poliserna, så länge "rätt" poliser får informationen som framkommer i dialogerna, det vill säga de poliser som arbetar på orten dagligen. Gemenskapen och att alla känner alla avspeglar sig i uppfattningen om poliser och hur människor identifierar sig med dem. För respondenterna är det svårt att bilda sig en uppfattning om hur polisens organisation fungerar och det väsentliga är att den informationen som deltagare på en medborgardialog ger, också når fram till de poliser som faktiskt arbetar på orten. Den bild som träder fram är att förtroendet för polisen som en representant för staten redan finns där, även om bemötandet från polisen eller dialogen med polisen kan göra skillnad, något som nedan citat får exemplifiera:

" jag är stark i den tron att polisen är till för medborgarnas bästa. Sen är det ju också det som stärker det hela mötet med polisen alltså det bemötandet jag får o när jag väl tar kontakt med polisen. Ska jag anmäla in någonting vad får jag för bemötande där. Det är också något som är viktigt. Att man känner att man har tar sig tid att lyssna på vad jag har säga och vad jag har att berätta. Det är en viktig

del också. Det tror jag är för många. Men för mig är det jätteviktigt att... för att jag ska få ett förtroende då vill jag ha fått ett bra bemötande.” (R7).

7. Analys av empiri

Analysavsnittet utgår från de tidigare avsnitten *Bakgrund, Tidigare forskning, Teoretiskt ramverk* och *Resultat*. Tidigare forskning och teori utgör ramverket för inom vilken analysen av resultatet har gjorts. Deliberativ demokrati används som tolkningsram för hur medborgardialog kan förstås ur ett teoretiskt perspektiv i avsnitt 7.2.

7.1. Medborgardialoger som normalläge

Det är genom medborgardialoger som polisen i högre grad ska närvara i lokalsamhället genom att lyssna på vad medborgarna upplever som problem. Polismyndigheten (2017) beskriver själva att mötet med medborgarna är viktigt och att det är i mötet och i dialog som polisen skapar förtroende. Ett av målen med medborgardialogerna som genomfördes 2022 i Åsele var att genom dem skapa tillit och öka förtroendet för polisen (Nyström, 2022b).

Livsmiljön och personkännedom är viktiga delar av livet i Åsele vilket bidrar till att den sociala sammanhållningen upplevs som stark. Den låga brottsligheten bidrar även sannolikt till att tryggheten upplevs som relativt hög. En stor del av lokalt polisarbete innebär att engagera medborgarna genom att tillsammans identifiera lokala problem och att arbeta med problemlösning i samverkan. Samhällen med stark social sammanhållning är bättre på att hantera problem än i samhällen där människor är oengagerade och inte litar på varandra och lokalt polisarbete har även visat sig lättare att implementera i områden med låg brottslighet (Tilley, 2009). Att genomföra en medborgardialog skapar förutsättningar för att polisen att involvera medborgare och tillsammans arbeta med att lösa problem som uppstår i lokalsamhället utifrån principerna i lokalt polisarbete. De specifika förutsättningarna för att skapa förtroendet i Åsele genom användandet av medborgardialoger bör därmed vara goda.

Respondenterna anser att dialogerna fyller en funktion, men har svårt att specificera hur. Dialogernas funktion diskuteras under intervjuerna där det framkommer att flera av respondenterna ser dem som ett tillfälle att både ge och få information. Respondenterna som deltagit i medborgardialogerna verkar inte ha särskilt starka känslor för själva deltagandet även om de tycker det är bra att de får delta och göra sin röst hörd och ser dialogerna som något positivt. För de flesta handlar det om att möjligheten att få komma till tals finns och de uppskattar att polisen bjuder in till ett sådant möte. Majoriteten har en positiv upplevelse och uppger att de hade gått på fler möten om de hade blivit inbjudna, samt tycker att det är en korrekt prioritering av polisen att genomföra medborgardialoger.

Det här kan tolkas utifrån processuell rättvisa som visar att dialogen i sig inte är det viktiga, snarare i vilken kontext som dialogen sätts in i. Alla som deltagit i studien förutsätter att poliserna agerar korrekt och enligt rättsstatens principer. Det här kan relateras till forskningen i vilken polisens arbetssätt kräver ett respektfullt bemötande och att polisen uppfattas som neutral i sitt beslutsfattande för att kunna vara en legitim aktör (Mazerolle et al. 2013a). Om formen för dialog och poliserna som utför dem gör det inom ramen för vad som uppfattas som processuellt rättvisa metoder är det legitimitetsskapande i sig (Mazerolle et al. 2013b). Enligt Van Damme et al. (2015) vill människor samarbeta med polisen när de uppfattar polisen som en legitim aktör. En tolkning utifrån vad forskningen säger och utifrån studiens resultat är att de som deltagit på dialogerna har gjort det just för att de ser polisen som en legitim aktör redan

innan de deltar på dialogen. Det blir därmed svårare att dra slutsatsen att det är just dialogen i sig som är förtroendeskapande. Polisernas lokalkännedom, identifikation med poliserna samt deras bemötande till medborgarna är viktiga aspekter, något vi kunnat se även i andra nordiska glesbygdssammanhang (Oddson et al., 2021). Att polisen tar kontakt med ungdomar och deltar på olika evenemang upplevs av många vuxna som något som skapar förtroende. Det är således bemötandet från de enskilda poliserna samt medborgarnas initiala förtroende som blir en betydande faktor för medborgarens uppfattning om polisen och förtroendet till dem, än en enskild dialogform.

Polisens närvaro påverkar medborgarnas förtroende och anmälningsbenägenheten, särskilt i glesbygdssområden (Ceccato, 2016). Avstånden är en faktor som är relevant i sammanhanget. De polisstationer som finns i norra Sverige är sparsamt utplacerade med anledning av befolkningstätheten. Enligt Stassen & Ceccato (2021) är det längre till den service en polisstation i norr kan erbjuda än i andra delar av landet vilket gör att människor inte kan förvänta sig samma polisen närvaro.

Synlighet är ytterligare en faktor för människors uppfattning om polisen (Hawdon et al., 2003). Generellt sett är det svårt för respondenterna att bilda sig en uppfattning om vad polisen egentligen sysslar med på orten. Det viktiga är inte vad polisen gör, det viktiga är att de syns, först och främst. Trafikkontroller och att polisen visar att de har koll på vissa adresser anges som några av de synliga polisiära aktiviteterna som uppskattas av respondenterna. Flertalet respondenter är av åsikten att de inte behöver veta vad polisen gör, de behöver bara veta att polisen finns. Det här kan relateras till den forskning som visar att förtroendet var högre där den synliga polisen närvaron också var högre (Yesberg et al., 2023).

Kääriäinen (2008) slutsatser om att polisens arbete med att skapa förtroende snarare handlar om medborgares generella uppfattning om staten och dess legitimitet, i vilken polisen är en del, än om polisens bemötande till medborgarna, har relevans för resultatet i den här studien. Det skulle därmed inte primärt handla om de kontaktskapande åtgärder poliserna gör och en starkt bidragande faktor är i stället den generella uppfattningen om polisen. Hawdon et al., (2003) studie som visade att polisen närvaro och synlighet hade starkare effekt på förtroendet än vad polisens kontaktskapande arbete hade, ligger därför i linje med Kääriäinens slutsatser. Yesberg et al. (2023) utvecklar att endast en synlig polis inte är tillräckligt, människor behöver även ha ett bra bemötande och känna att de blir lyssnade på, något som även studierna av Mazerolle et al. (2013a), Mazerolle et al. (2013b) visar. Men oavsett vilken som är den primära faktorn till förtroende så har polisens synlighet, det lokala arbetet och de personliga mötena visat sig vara viktiga för deltagarna i den här studien.

I arbetets inledning gjordes antagandet att förtroendet till polisen i Åsele var lågt. Resultaten av både medborgardialogerna och intervjuerna till den här studien antydde motsatsen då det visade att samtliga intervjuade uppgav att de upplevde sig trygga i sitt område, samt har förtroende för polisen. Det finns flera faktorer som omgärdar polisarbetet och påverkar förtroendet som till exempel, tillgänglighet och synlighet samt det grundade förtroendet till staten. Individuella handlingar spelar roll för förtroendet som till exempel polisens förmåga att kommunicera och bemötandet till medborgarna. Medborgardialoger kan därför inte som ett isolerat fenomen ses som avgörande för att skapa förtroende till polisen och av studien går det inte dra någon tvärsäker slutsats att medborgardialogerna har ökat deltagarnas förtroende för polisen i Åsele.

Som samtalsform uppfyller medborgardialogerna ändå ett syfte och utgör ett verktyg i det polisiära arbetet. De skapar ett utrymme för medborgare att träffa polisen och ge sin syn på de lokala brottsproblemen, där dialogerna kan bidra till att skapa en mötesplats, samt förbättra relationerna mellan boende på orten och polisen, men också stärka det brottsförebyggande

arbetet och upprätthålla det befintliga förtroendet. Medborgardialogerna kan därmed fungera som ett komplement till mer synliga polisiära aktiviteter och ett sätt att formalisera och stabilisera relationerna med de boende genom att skapa ett normalläge, en känsla av närvaro – syns man så finns man.

7.2. Medborgardialoger som en deliberativ process

I det deliberativa samtalet behöver allas synpunkter tas hänsyn till samt att alla kommer till tals. Argumenten ska därefter jämföras och de olika intressen hos deltagarna ska avvägas för att sedan komma fram till en slags konsensus kring vad som är bäst för alla (Pellizzoni, 2001). I de medborgardialoger som har genomförts i den här studien har deltagarna blivit lyssnade på, respekterade och jämlika maktförhållanden har eftersträvats (Nyström, 2022c). Deltagarna själva uppger att dialogerna upplevdes som något positivt, där de blev respekterade och lyssnade på. Resultatet av dialogen har sedan tillsammans med underlag från enkäter och annan data kokats ned till ett antal medborgarlöften. Deliberativ demokrati innefattar att medborgare ska ges inflytande i beslutsprocessen och inte bara vara givare av information (Leighninger, 2010). Genom att deltagarna har fått ge sin syn på vilka brottsproblem som de anser finns på orten har de därmed bidragit till kartläggningen av den lokala lägesbilden och därigenom också varit en del i beslutsprocessen, om än indirekt.

Deliberativ demokrati är något mer än en gruppdiskussion och skiljer sig från vanliga samtal (Tahvilzadeh, 2015). Deliberation innebär vidare att deltagarna ska vara väl informerade om ämnet som diskuteras, att de tar i beaktande andras perspektiv samt även att det finns en konsensus i gruppen (Carson & Elstub, 2022). Även om samtalen av deltagarna har upplevts som öppna att framföra synpunkter på, så går det inte säga att samtliga deltagares intressen har avvägts eller diskuterats. Samtalen har handlat om vilka problem som finns lokalt, men några diskussioner för att uppnå konsensus har inte skett. De ämnen som har tagits upp för diskussion har varit styrda av vad polisen vill prata om, det vill säga de lokala brottsproblem och vad som kan göras åt dem. Det går dock att i någon mån argumentera för att deliberativa inslag finns i medborgardialogerna i den här studien. Alla ges möjlighet att få komma till tals och alla blir lyssnade på. Målet med dialogerna är något som är till gagn för allas bästa, det vill säga öka tryggheten och minska brottsligheten.

Polarisation och extrema åsikter är något som kan minska genom deliberativa samtal (Dryzek et al., 2019). Det är oklart i vilken utsträckning några extrema åsikter funnits från början, men samtalen har inte präglats av konflikter eller olika ståndpunkter och några diskussioner har inte förts om detta heller. Forskningen visar att när individer som har svårt att resonera enskilt ges möjlighet till att resonera i grupp, kan de bli bra problemlösare (Dryzek et al., 2019). Det har under medborgardialogerna funnits inslag av problemlösande förhållningssätt och en vilja till att bidra till att göra samhället bättre, även om det inte varit helt klart för deltagarna hur ett sådant bidrag ska ske. Anmärkningsvärt många av förslagen som fördes fram under dialogerna handlade om annat än polisiära åtgärder och mer fokus på vad samhället i stort kunde göra för att förbättra tryggheten (Nyström, 2022a).

Montin & Granberg (2021) lyfter fram att det i medborgardialoger sett ur det optimistiska perspektivet blivit allt vanligare att medborgare setts som medskapare och en del av lösningen på komplexa problem. Det är framför allt inte de demokratiska värden som stått i fokus utan medborgarnas förmåga till problemlösning och hur de kan bidra till effektivare användning av resurser. Det här faller väl inom ramen för filosofin och tanken kring lokalt polisarbete, den om att låta medborgarna vara en del av att lösa lokala problem tillsammans med polis (Skogan, 2006). Medborgarna ska ge information till den lokala lägesbilden och på så sätt bidra till ett

effektivare brottsförebyggande arbete samtidigt som förtroendet ska stärkas genom medborgardialogen. Även om de demokratiska principerna här får stå åt sidan till förmån för begrepp som trygghetsskapande och brottsförebyggande bör det demokratiska perspektivet tas hänsyn till. Som Karlsson & Gilljam, (2015) resonerar kan medborgardialoger stärka legitimiteten. Dialogerna får dock inte bli symboliska av anledningen att det i stället riskerar urholka förtroendet och alternativet är att inte utföra några dialoger alls.

Inom det kritiska perspektivet som beskrivits av Montin & Granberg (2021) anses utrymmet för inflytande vara begränsat och det finns vissa givna ramar för vilka frågor kan lyftas, där medborgarnas deltagande ska legitimera dialogen och den som genomför den. De givna ramarna för vilka problem som kan lyftas finns där även i polisens medborgardialoger. Enligt metodstödet för medborgarlöftens kvalitetskriterier ska ämnen som medborgarna faktiskt också kan påverka tas upp (Polismyndigheten, 2015). Det innebär att polisen, i det här fallet, är de som sätter ramarna för vad som anses påverkansbart, eller inte påverkansbart samt vilket inflytande medborgarna egentligen ska ges. Risken finns därmed att medborgarnas deltagande endast är till för att legitimera polisen, inte för att medborgarna ska kunna påverka beslutsprocesser på riktigt. Förväntningar på ett sådant möte, där medborgare bjuds in för att kunna påverka, men samtidigt inte ges något faktiskt inflytande torde inte resultera i något ökat förtroende.

Enligt Tahvilzadeh (2015) pekar forskningen på att legitimiteten skadas när medborgarna inte ges en meningsfull roll för deltagande inom de redan etablerade beslutsstrukturerna. Det går utifrån tanken om att uppnå konsensus i en deliberativ demokratisk process diskutera hur väl den faller ut med en centraliserad polisorganisation med vissa organisatoriska decentraliserade inslag, där de viktiga besluten tas högre upp i hierarkin. Ett exempel kan vara att respondenterna i den här studien ställer sig skeptiska till att delta på polisens medborgardialog om det inte samtidigt finns närvarande polis på orten. En sådan medborgardialog hade endast resulterat i "gnäll" om att polisen inte är närvarande. Sannolikt är det för de deltagande poliserna svårt att lova en ökad polisen närvaro, när fördelning av polisresurser sker högt upp i polisorganisationen. Att medborgarna får vara med och påverka gäller endast så länge det inte handlar om stora beslut, annat än vad medborgarna själva upplever som problem. Utan att kritiskt reflektera över arbetet med att komma närmare medborgarna finns det en risk i att medborgardialogerna används på ett felaktigt sätt och endast blir en check i boxen att arbetet har gjorts.

En mer retorisk fråga som vi då utmynnar ut i, är om Polismyndigheten genom sin idé om förtroendeskapande polisiärt arbete har klistrat på fina etiketter på en tom burk, genom att erbjuda medborgarna deltagande och inflytande utan att egentligen ge dem det? För att upprätthålla förtroende för polis är medborgardialogerna i den här fallstudien ett verktyg som sannolikt fungerar, men en förutsättning är att det redan finns en närvarande polis på orten. Utan den polisiära närvaron verkar medborgardialoger endast vara en plattform för att uttrycka missnöje och kan på inget sätt sägas vara någon form av deliberativt samtal.

Som teoretisk tolkningsram går det att ifrågasätta teorins giltighet och applicerbarhet på svenska polisens medborgardialoger som koncept. Samtidigt är det rimligt att utgå från att Polismyndigheten har en grund och argument till att de menar att medborgardialoger skapar förtroende. Även om Fungs (2001) studie visade att polisens möten med medborgare skapade en deliberativ process, samt att det finns inslag av det i dialogerna i den här studien går det att ifrågasätta till vilken grad av deliberation som bör göras på frågor som rör polisarbete, samt vilka frågor som medborgare bör ges inflytande över. Förtroende och legitimitet är begrepp som har bäring på demokrati. Att upprätthålla rättsstatliga principer samtidigt som det finns en tanke om att låta medborgarna påverka och få inflytande i polisarbetet kräver en särskild

balansakt mellan dessa två principer. Det är sannolikt att den balansgången slår över till att polisens uppdrag och roll som myndighet kommer ha företräde, framför att låta medborgarna påverka i allt för stor utsträckning. I annat fall skulle det innebära att rättsstatens principer möjligen åsidosätts. Det innebär i sin tur att medborgarnas inflytande och möjlighet att påverka polisarbetet begränsas kraftigt genom den inramning för medborgardialoger som polisen erbjuder och därmed också samtalet och den deliberativa demokratin.

8. Diskussion

Resultatet av den här studien behöver ses i ljuset av att vara en fallstudie och kan därför inte anses vara representativt för lokalpolisområden i Sverige. Det finns däremot vissa faktorer som gör att resultatet går att tolka i en glesbygdskontext och bör därmed kunna tilltala lokalpolisområden med en liknande organisatorisk struktur och geografi.

I den inledande problemformuleringen lyftes risken med processen att involvera medborgarna i dialog, medvetet eller omedvetet, sannolikt kan bidra till en falsk förespegling om att medborgarna kan påverka polisarbete. Det kan således även påverka förtroendet och medborgarnas uppfattning om polisens legitimitet i det långa loppet.

Av resultatet från de enskilda intervjuerna framgår det att medborgarna som har deltagit på medborgardialogerna har en förhoppning om att kunna påverka polisarbetet. De erfarenheter som medborgarna har av dialogerna är främst positiva, samtidigt som de säger att dialogen hade haft en helt annan karaktär om polisen inte varit närvarande i lokalsamhället. Synlighet och närvaro är återkommande teman som anses viktiga för att medborgarna ska uppfatta polisen som legitim. Det förtroende som byggs upp genom en närvarande och synlig polis banar väg för att medborgarna ska kunna ges möjligheten att delta i meningsfulla medborgardialoger, där de själva känner att de får vara med och påverka.

Även om det anses finnas goda förutsättningar för att hålla medborgardialoger, går det att problematisera förhållandet mellan lokalt polisarbete och hur den svenska polisen är organiserad. Genom den omorganisation som genomfördes 2015 centraliserades stora delar av polisen, samtidigt som krav ställdes om att polisen skulle beakta önskemål från boenden i närområdet. Lokalt polisarbete grundar sig på en decentraliserad organisation för att komma närmare medborgarna, vilket gör att den svenska polisorganisationen skapat ett slags motsatsförhållande i sin strävan att komma närmare medborgarna. Därför bör det i sammanhanget gå att ifrågasätta rimligheten i hur mycket medborgare på ett lokalt plan kan påverka i en centraliserad och nationellt styrd polisorganisation genom att delta i lokala medborgardialoger. De krav som kommer uppifrån polisorganisationen bör rimligen trumfa de lokala önskemål som medborgarna har och kommer därmed att bidra till att utrymmet att påverka i egentlig mening blir begränsat. Oaktat detta så är medborgarnas upplevelser och erfarenheter av medborgardialoger av stor vikt. Om medborgardialogerna kan bidra till positiva erfarenheter hos de som deltar på ett lokalt plan, bör polisen fånga upp och dra nytta av den kunskapen, samt fundera på hur de kan fortsätta att utveckla formerna för medborgardialog.

Metodstödet för medborgarlöften är ambitiöst i sin utformning, men graden av delaktighet, deltagarnas inflytande och möjlighet att påverka behöver granskas mer. Poliser som arbetar med metodstödet har ingen särskild utbildning eller kunskap i att genomföra medborgardialoger, även om det sannolikt finns många goda exempel på kompetenta insatser. För att medborgare på riktigt ska ges inflytande krävs det mer än att bara fråga medborgarna vad de upplever som problem. Om förtroende ska byggas genom att medborgarna görs

delaktiga och kunna påverka polisarbete behöver ett antal kriterier vara uppfyllda beroende på dess kontext, socialt utsatt område som glesbygd. När det gäller resultatet i den här fallstudien visar den att polisen behöver vara synlig och närvarande, samtidigt som en prioritet bör vara att bekämpa brott, utöver att involvera medborgare i en meningsfull och förtroendeskapande dialog. Medborgardialogerna kan syfta till att upprätthålla förtroendet till polisen och som ytterligare ett medel för att vara en del av medborgarnas vardag, genom att skapa ett normalläge i vilken polisen är ett naturligt inslag.

Polisen spelar en viktig roll i en demokrati, men vi måste fundera på vilken roll som demokrati spelar inom polisen. Medborgardialog kan vara ett verktyg för förtroendearbete och i en alltmer polariserad och komplex omvärld där information och kommunikation är nyckelord, behöver vi skapa modeller som gör dialogen meningsfull för de som deltar. Tanken om att kombinera lokalt polisarbete med demokratisk inflytande är god, men skapar samtidigt komplexitet i att olika ideal, teoretiska resonemang och organisationsmodeller samexisterar där det är oklart vilket som har företräde. Det är också här, i skärningspunkten mellan att utöva det polisiära uppdraget på ett rättssäkert sätt och att involvera medborgare att påverka verksamheten, som dilemmat uppstår. För var drar polisen gränsen mellan att effektivt och rättssäkert utöva sitt uppdrag och ändå låta medborgare påverka polisarbetet i en form av demokratiskt involverande process? Det handlar om att uppnå en slags balans mellan rättssäkerhet och demokrati, där det ena kommer väga tyngre än det andra.

Även om polisens medborgardialog inte är en deliberativ demokratisk process i strikt eller filosofisk mening och teorins giltighet går att ifrågasätta på fenomenet, finns det i polisens medborgardialoger inslag av deliberativ demokrati. Genom att utgå från en teoretisk förståelse kring deliberativ demokrati går det att argumentera för medborgardialoger som en process där det skapas någon form av möjlighet till inflytande. Medborgarna lyssnas på och ges möjlighet att påverka polisarbetets inriktning genom delaktighet i beslutsprocessen, även om inflytandet är begränsat. Utvecklingsmässigt finns det steg för polisen att ta här, genom ett mer aktivt och strukturerat involverande av medborgarna. Genom att utgå från grunderna i lokalt polisarbete, finns det möjligheter att vässa det lokala brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet och samtidigt göra de deliberativa inslagen mer framträdande, utan att tumma på rättssäkerheten.

8.1. Avslutande reflektion

Polismyndigheten (2015) beskriver själva hur områden med social utsatthet och kriminalitet behöver återtas för att förbättra de boendes förtroende för rättsväsendet, innan medborgardialoger kan genomföras. Initiala aktiviteter som behöver genomföras för att återta ett område beskrivs som synligt polisarbete, ökad närvaro och riktade insatser mot vad medborgarna upplever som problem. Tanken bygger på idén och strategin i ett utsatt område som delas upp i olika faser, som beskrivs av Vesterhav & Korsell (2016).

Av resultatet i den här studien går det inte dra någon annan slutsats än att det är ett resonemang som gäller även här. Även om det aktuella området inte är präglad av kriminalitet och otrygghet, finns där ändå en annan slags social utsatthet i form av att statens tjänster inte är en självklarhet. Den sociala sammanhållningen och den kollektiva förmågan är stark, men den är stark genom den livsmiljö som medborgarna själva skapar. Människor i glesbygd skapar även sin egen upplevda trygghet och polisen är snarare ett komplement till den tryggheten. Trygghet betyder olika för olika människor och i avsaknad av synlig grov brottslighet får inte de polisiära frågorna företräde. De nära relationerna mellan människor och känslan av

gemenskap och tillit till varandra är sannolikt viktigare faktorer som skapar dessa förutsättningar.

Medborgarnas förståelse för den lokala problembilden är en avgörande pusselbit för polisen genom den information som kan tillvaratas i den lokala lägesbilden och påverkar därmed även det brottsförebyggande arbetet. Om medborgare inte har förtroende kommer polisen inte heller att få viktig information till den lokala lägesbilden, vilket i det långa loppet sannolikt bidrar till att problem inte heller kan arbetas med på ett resursmässigt effektivt sätt. Det blir därmed avgörande för polisen att ha ett relationsskapande förhållningsätt och upprätthålla förtroendeskapande dialog med medborgare även i glesbygd. Medborgardialoger kan vara ett bra komplement för att upprätthålla förtroende i glesbygdsområden likt Åsele, men en avgörande faktor är att området redan har återtagits genom en synlig och närvarande polis.

9. Förslag till framtida forskning

Den här studien bör ses i sitt sammanhang av att vara en uppsats på magisternivå och är tämligen begränsad inom det undersökta området. Det skulle därför krävas mer forskning kring medborgardialogens påverkan inom det polisiära arbetet. Även om polisiära medborgardialoger som ett koncept är relativt nytt är inte idén om att involvera medborgare i beslutsprocesser det. Frågan som då väcks är hur poliser egentligen uppfattar dialogerna och hur de förstår konceptet utifrån att det är dels en polisiär och kriminologisk vinkel dels i allra högsta grad en statsvetenskaplig intressant frågeställning. Tanken bygger på att polisen ska förebygga brott genom att ha en god samverkan med medborgare, samtidigt som de ges inflytande och ska påverka polisarbetet. Det är oklart hur välutvecklad förståelsen är för medborgardialogens syfte, men också vilken potential den har inom polisen och där finns ett behov av ökad kunskap.

10. Referenser

- Bell, R. L., Cleveland, S. E., Hanson, P. G., & O'Connell, W. E. (1969). Small Group Dialogue and Discussion: An Approach to Police-Community Relationships. *The Journal of Criminal Law, Criminology, and Police Science*, 60(2), 242–246.
<https://doi.org/10.2307/1142250>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.
- Carson, L. & Elstub, S. (2022). Comparing participatory and deliberative democracy. *Australasian Parliamentary Review*, 37(2), 17–24.
- Ceccato, V. (2016). *Rural crime and community safety*. (First Edition.) New York, NY: Routledge
- Connell, N. M., Miggans, K., & McGloin, J. M. (2008). Can a Community Policing Initiative Reduce Serious Crime?: A Local Evaluation. *Police Quarterly*, 11(2), 127–150. <https://doi.org/10.1177/1098611107306276>
- Crowl, J.N. (2017) The effect of community policing on fear and crime reduction, police legitimacy and job satisfaction: an empirical review of the evidence. *Police Practice and Research*, 18(5), 449-462. DOI: 10.1080/15614263.2017.1303771
- Dryzek J. S., Bächtiger A., Chambers S., Cohen J., Druckman J.N., Felicetti A., Fishkin J.S., Farrell, D.M., Fung A., Gutmann A., Landemore H., Mansbridge J., Marien S., Neblo M.A., Niemeyer S., Setälä M., Slothuus R., Suiter J., Thompson D., Warren M.E. (2019). The crisis of democracy and the science of deliberation, *Science*, 363(6432), 1144-1146. DOI: 10.1126/science.aaw2694
- Fung, A. (2001). Accountable Autonomy: Toward Empowered Deliberation in Chicago Schools and Policing. *Politics & Society*, 29(1), 73–103. <https://doi.org/10.1177/0032329201029001004>
- Hawdon, Ryan, J., & Griffin, S. P. (2003). Policing Tactics and Perceptions of Police Legitimacy. *Police Quarterly*, 6(4), 469–491.
<https://doi.org/10.1177/1098611103253503>
- Horgby, A., Lundgren, J., Patel, E. & Bäcklin, E. (2018). *Polisens arbete med medborgarlöften [Elektronisk resurs]*. Brå, Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e18dc/1615394421185/2018_14_Polisens_arbete_med_medborgarloften.pdf
- Integritetsskyddsmyndigheten. (2 maj 2022). *Introduktion till dataskyddsförordningen*.
<https://www.imy.se/privatperson/dataskydd/introduktion-till-gdpr/>
- Jordbruksverket (8 mars 2022). *Vår definition av landsbygd*.
<https://jordbruksverket.se/stod/eus-politik-for-jordbruk-och-fiske/var-definition-av-landsbygd>

- Karlsson, D., Gilljam, M. (2015). *Den lokala demokratins utmaningar*. Rapport Demokratiutredningen.
<https://demokratiutredningen.files.wordpress.com/2015/04/karlsson-gilljam-den-lokala-demokratins-utmaningar.pdf>
- Kääriäinen, J. (2008). Why Do the Finns Trust the Police? *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 9(2), 141–159.
<https://doi.org/10.1080/14043850802450294>
- Leighninger, M. (2010). Teaching Democracy in Public Administration: Trends and Future Prospects. *Journal of Deliberative Democracy*, 6(1). <https://doi.org/10.16997/jdd.100>
- Mazerolle, Bennett, S., Davis, J., Sargeant, E., & Manning, M. (2013a). Legitimacy in Policing: A Systematic Review. *Campbell Systematic Review*, 9(1), i–147.
<https://doi.org/10.4073/csr.2013.1>
- Mazerolle, Bennett, S., Davis, J., Sargeant, E., & Manning, M. (2013b). Procedural justice and police legitimacy: A systematic review of the research evidence. *Journal of Experimental Criminology*, 9(3), 245–274. <https://doi.org/10.1007/s11292-013-9175-2>
- Molin & Viberg (2021). NTU Kortanalys 2/2021. *Nationella trygghetsundersökningen – resultat på kommunal nivå. En sammanställning av centrala resultat från NTU 2019–2020*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa70dedb/1623829585484/2021_Nationella_trygghetsundersokningen_resultat_pa_kommunal_niva.pdf
- Montin, S. & Granberg, M. (2021). *Moderna kommuner*. (Upplaga 5). Stockholm: Liber.
- Myhill, A. (2006). *Community engagement in policing: Lessons from literature*. London: Home Office.
- Nyström, A. (2022a). *Rapport medborgardialoger södra Lappland VT2022*. [Opublicerat manuskript] Umeå universitet, Enheten för polisutbildning.
- Nyström, A. (2022b). *Genomförandeplan medborgardialoger södra Lappland VT2022*. [Opublicerat manuskript] Umeå universitet, Enheten för polisutbildning.
- Nyström, A. (2022c). *Uppföljning av arbetet med medborgardialoger i södra Lappland 2022*. [Opublicerat manuskript] Umeå universitet, Enheten för polisutbildning.
- Oddsson, G., Hill, A.P. & Bjarnason, T. (2021) Jacks (and Jills) of all trades: the gentle art of policing rural Iceland. *Nordic Journal of Criminology*, 22(2), 129-148. DOI: 10.1080/2578983X.2021.1979867

- Pellizzoni, L. (2001). The myth of the best argument: power, deliberation and reason 1. *The British Journal of Sociology*, 52(1), 59–86.
<https://doi.org/10.1080/00071310020023037>
- Polisen. (u.å.). *Medborgarlöften och lokal samverkan*. <https://polisen.se/om-polisen/medborgarloften-och-lokal-samverkan/>
- Polismyndigheten (2015). *Kunskapsbaserat arbete med medborgarlöften i samverkan* (A086.967/2015). Kommunikationsavdelningen, Produktionsenheten.
https://polisen.se/contentassets/ecfa204dfdd54f108db2cf5be7892783/metodstod_medborgarloften.pdf
- Polismyndigheten (2017). *Polismyndighetens strategi för medborgarmötet*. (PM 2017:11).
- Polismyndigheten (2021). *Planlagd brottsförebyggande linjeverksamhet*. (Dnr: A005.131/2019). Stockholm: Polismyndigheten.
- Polismyndigheten (2022). *Polismyndighetens strategi för det brottsförebyggande arbetet*. (PM 2022: 12). https://polisen.se/siteassets/dokument/forebygga_brott/pm-2022-12-polismyndighetens-strategi-for-det-brottsforebyggande-arbetet.pdf
- Polisorganisationskommittén (2013) *En ny organisation för polisen (del 2 av 2)*. (Prop. 2013/14:110)
<https://www.regeringen.se/contentassets/5ae6aaa9459e442a96e6dd3f7dce7252/en-ny-organisation-for-polisen-prop.-201314110-del-2-av-2>
- Sallander, E. (2016). *En polis närmare medborgaren – Ett kunskapsstöd i arbetet med medborgarlöften*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- SCB (2023). *Kommuner i siffror*. <https://kommunsiffror.scb.se/?id1=2463&id2=null>
- SCB (2019). *Åsele 2019 kommunfakta*. <https://www.asele.se/media/2614/2463-asele-fakta-2019.pdf>
- Skogan, W. G. (2006). *Police and community in Chicago : a tale of three cities*. Oxford University Press.
- Stassen, R., Ceccato, V. (2021) Police Accessibility in Sweden: An Analysis of the Spatial Arrangement of Police Services, *Policing: A Journal of Policy and Practice*, Volume 15, Issue 2, June 2021, Pages 896–911, <https://doi.org/10.1093/police/pazo68>
- Tahvilzadeh, N. (2015). *Det våras för medborgardialoger*. Rapport Demokratiutredningen.
<https://demokratiutredningen.files.wordpress.com/2015/04/tahvilzadeh-det-vc3a5ras-fc3b6r-medborgardialoger.pdf>
- Van Damme, Pauwels, L., & Svensson, R. (2015). Why do Swedes Cooperate with the Police? A SEM Analysis of Tyler's Procedural Justice Model. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 21(1), 15–33. <https://doi.org/10.1007/s10610-013-9224-4>

Vesterhav , D. & Korsell, L. (2016). *Kriminella nätverk och grupperingar [Elektronisk resurs]*. Brå, Brottsförebyggande rådet.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed [Elektronisk resurs]*. (Reviderad utgåva). Stockholm: Vetenskapsrådet.

Yesberg, J., Brunton-Smith, I., & Bradford, B. (2023). Police visibility, trust in police fairness, and collective efficacy: A multilevel Structural Equation Model. *European Journal of Criminology*, 20(2), 712–737. <https://doi.org/10.1177/14773708211035306>

Yin, R.K. (2007). *Fallstudier: design och genomförande*. (1. uppl.) Malmö: Liber.

Bilaga 1

Intervjufrågor fokusgrupp

Stödfrågor och intervjuguide

Målet med arbetet är dels att undersöka orsakerna till att tryggheten upplevs som generellt hög, men tilliten till rättsväsendet lägre. För att underlätta analysen är stödfrågorna uppdelade i två teman – (1) Tillit och trygghet samt (2) Medborgerligt engagemang

Tema 1 - Frågor om upplevd brottslighet och trygghet samt uppfattningen om Polisens tillgänglighet – *Definiera problem*

- Vilka lokala problem kan ni se i er kommun?
- Vems ansvar är det att arbeta brottsförebyggande?
- Hur uppfattar ni er egen trygghet?
- Vad skapar trygghet/otrygghet för er?
- Anmäler ni brott?
 - Om inte, varför?
 - Vad kan få er att anmäla brott?
- När ringer ni Polisen?
- Hur upplever ni Polisens tillgänglighet? (Både IGV och Stöd och service ex. reception, öppettider).

Tema 2-Frågor som rör orsakerna till de upplevda problemen samt lokalt engagemang – *Orsaksanalys (samt identifiera resurser)*

- Vad beror era identifierade problem i lokalsamhället på?
- Vilka resurser finns att mobilisera i lokalsamhället?
- Vilka styrkor besitter ni? (Fokusgruppen)
- Vilka styrkor besitter andra samhällsaktörer på inkl. medborgarna?
- Förslag på möjliga samarbeten mellan näringsliv/polis?

Bilaga 2

Intervjufrågor enskilda intervjuer

Frågor som rör personlig kontext/ bakgrund

1. Vad bor du?
2. Hur länge har du bott i [ort]?
3. Yrke
4. Trygg i Åsele?
5. Vad skapar trygghet?

Temat utifrån frågeställningar

Närvaro

6. Vad är din uppfattning om Polisens närvaro i [ort]?
7. Hur ofta ser du Polisen?
8. (Om du inte ser Polisen ofta, vad tror du det beror på)?
9. Anser du att Polisen gör rätt prioriteringar?
10. (Har du förståelse för hur Polisen prioriterar resurser?)

Legitimitet

11. Litar du på att Polisens kommer om du behöver hjälp?
12. (Har du förtroende för Polisen?)
13. Vad skapar förtroende för dig när det gäller Polisens arbete?
14. (Vad behöver Polisen göra för att du ska få / ska ha fortsatt förtroende för dem?)
15. Är det viktigt för dig att Polisen visar att de lyssnar på vad du som medborgare tycker?

Medborgardialoger

16. Vad är din uppfattning om dialogerna?
17. Om Polisen inte hade funnits på orten, vad hade ni pratat om då?
18. Anser du att sådana möten kan fylla en funktion? Vilken?
19. Upplevde du att ni blev lyssnade på?
20. Vad förväntar du dig ska hända efter ett sådant möte?
21. Skapar det förtroende till polisen att hålla dialog?
22. Räcker det med att Polisen håller sådana möten för att skapa förtroende eller krävs det något mer?
23. Föredrar du att Polisen söker dialog med medborgare detta sätt, eller på annat sätt, t.ex. enkäter?
24. Har du fått någon återkoppling? (Är det viktigt?)
25. Känner du till Polisens medborgarlöften?
26. Spelar uniformen roll?
27. Känner du att du kan påverka polisarbetet genom ett sådant möte?
28. Upplever du att Polisen söker lösningar på problem tillsammans eller endast söker information från er deltagare?
29. Skulle du kunna tänka dig att Polisen återkommande har sådana möten med boende i [ort]? Skulle du vilja delta på sådana möten?